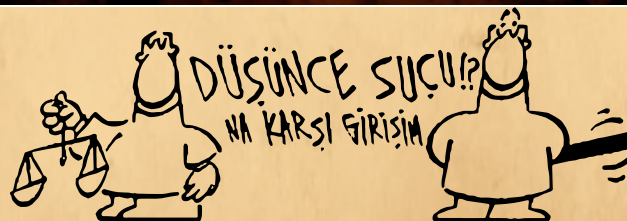
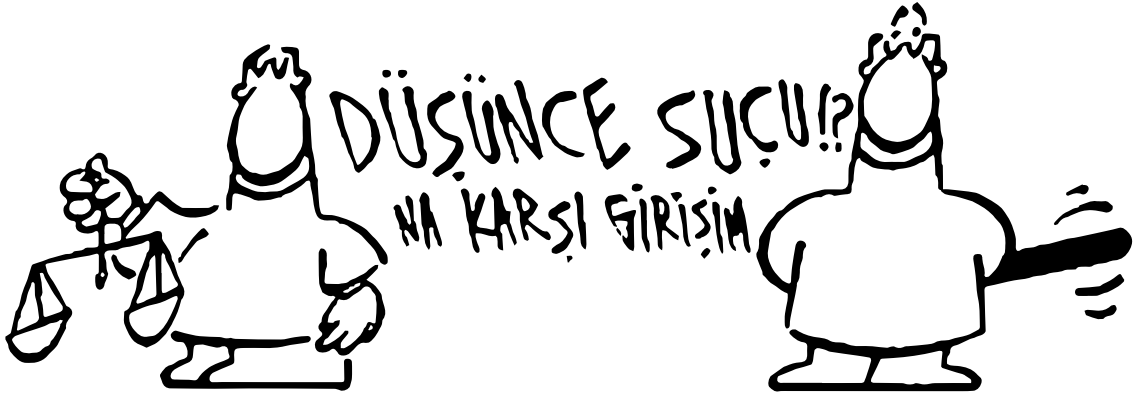

DÜŞÜNCEYE ÖZGÜRLÜK

2022

DÜŞÜNCEYE ÖZGÜRLÜK 2022

www.dusun-think.net

İÇİNDEKİLER

SUNUŞ	1
2022’de TÜRKİYE’de NELER OLDU? “Temel Hak ve Özgürlükler Açısından Genel Bir Değerlendirme”	3
“SUÇLU”(!!?) YAZILAR, SÖZLER, PAYLAŞIMLAR... 2022’deki İfade Özgürlüğü İhlallerinden Örnekler	21
GİDİŞİN OLSUN, DÖNÜŞÜN OLMASIN	37

SUNUŞ

“Düşünüyorum, öyleyse varım”... Felsefenin bu meşhur önermesi bir anlamda da insanın varoluşunun düşünme yetisinden ayrı olamayacağını, düşünmenin varolmanın ön koşulu olduğunu ifade ediyor. Aslında bir sivil itaatsizlik öyküsü olan Düşünce Suçu!?na Karşı Girişim’in yola çıkarken ki hedefi bu varoluşun yasaklanmasına, baskı altında tutulmasına karşı mücadele etmek ve direnmektir.

Her şey 23 Ocak 1995 günü İstanbul Devlet Güvenlik Mahkemesi (DGM) avlusunda başlamıştı. “Der Spiegel” dergisinde yayınlanan bir yazısı nedeniyle DGM’ye çağrılan Yaşar Kemal’e destek vermek için o gün mahkeme önünde yüz kadar aydın toplanmıştı. Başlatılan imza kampanyası bir sivil itaatsizlik eylemleri dizisine dönüşürken, bu yolculukta “birimizin derdi, hepimizin derdi” diyerek onbinlerin katılımıyla yüzlerce düşünce suçlusunun suç(!?)larına ortak olundu. “Düşüncelerinize katılmasak bile, onları açıkça ifade edebilmeniz için sonuna kadar yanınızda olacağız” diyerek çıkılan bu yolculuk bugün 28. yaşına erişti.

Doğum günlerimiz biraz farklı kutlanıyor. Keza her seferinde “keşke böyle bir girişime gerek olmasaydı da doğmasaydık, bir dahaki sene ihtiyaç kalmasın da böyle bir kutlama yapmayalım” temennileriyle üflüyoruz pastanın üstündeki mumları. Ve her doğum günümüzde bizim hediyemiz, ülkenin ifade özgürlüğü tablosunu ortaya koymaya çalışarak tarihe not düştüğümüz kitaplar oluyor.

Elinizdeki çalışma da, 2000 yılından bu yana her 23 Ocak günü düzenli olarak çıkarılan raporlar dizisinin son parçası. Yıl boyunca takip ettiğimiz dosyalardan, haber taramalarından ve yol arkadaşımız diğer sivil toplum kuruluşlarının çalışmalarından elde edilen verilerinden derlenen bu rapor, unutulmamalı ki buzdağının sadece bizim görebildiğimiz kısmını tasvir ediyor. Ancak bu bile tablonun vahametini ortaya koymaya yetmekte... Sivil itaatsizlerimizden Aziz Nesin’i saygıyla analım; artık ülkece derdimizi Marko Paşa’ya anlatır hale geldik.

28 yılda çok şey değişti elbet... Ancak aşağıdaki satırlarda da görüldüğü üzere bazı şeyler ise hiç değişmedi, hatta çok daha kötüye gitti... Düşünce Suçu!?’na Karşı Girişim’in mücadelesi de maalesef toplum kendi haklarına sahip çıkana kadar bitmeyecek.

Ama insanın olduğu her yerde umut da var. Keza düşlerimizin büyüklüğü kadar özgürüz. Bu yüzden her şeye rağmen 2023’ün demokrasi, adalet ve özgürlük getirmesini diliyoruz.

İfade özgürlüğünün bedelini hepimiz adına ödeyen isimli-isimsiz tüm kahramanlara, bizim için hapiste yatan tüm “düşünce suçlularına” ve tüm düşünce özgürlüğü savunucularına sonsuz sevgi ve saygılarımızla...

Mustafa Kumral

2022’de TÜRKİYE’de NELER OLDU?

“Temel Hak ve Özgürlükler Açısından Genel Bir Değerlendirme”

Türkiye’nin insan hakları karnesinin hal ve gidişi yine sıfır! 2022 yılı da bu konuda kendinden öncekileri hiç aratmadı. AKP iktidarının 20’nci, Erdoğan’ın çok istediği başkanlık sisteminin 4’üncü yılı olan 2022; parti kapatmayı zorlaştırmakla övünen, siyasi yasaklara karşı direndiğini söyleyen, “vesayet karşıtı” olmak iddiasındaki bir iktidarın yönetiminde ülkenin nereden nereye geldiğini çok acı bir şekilde gösterdi. Nasıl mı? Erdoğan, artık muhalefet liderini askerlere şikâyet ediyor, komuta kademesi ise “hazır ol”da onu alkışlıyor; küçük ortağının öncülüğünde milyonlarca seçmenin oyunu almış bir partiyi kapatmak için herşeyini ortaya koyuyor. Yani Erdoğan’ın dediği gibi partisi “hak ve özgürlükler tarihine atılmış çok güçlü bir imza”; ama bu imza, ülkenin bir haklar mezarlığına dönüşmesine, hukuksuzluklara, hak ihlallerine, adil olmayan yargılamalara ve yasaklara atıldı.

Yukarıdaki imzanın sahibi Erdoğan; her fırsatta kuvvetler ayrılığını ve beğenmediği yargı kararlarını reddetmeyi, yasaları ve anayasa hükümlerini tanımamayı ve onlara uymamayı 2022’de de sürdürdü. Yargı bağımsızlığı, kuvvetler ayrılığı gibi evrensel hukuk normları, hatta yürürlükteki yasalara aykırı uygulamalar artık tamamen sıradanlaştı. AİHM ve AYM kararlarının tanınmadığı; adil yargılanma güvenceleri, masumiyet karinesi, kanunilik ilkesi gibi hukukun en temel ilkelerinin görülmemiş bir düzeyde hiçe sayıldığı bir ülkede yaşıyor, daha doğrusu yaşamaya çalışıyoruz artık...

2021’de ilan edilen adı yeni, kendi ise tıpkı önceki onlarcası gibi bir slogan olmaktan öteye gitmeyen “İnsan Hakları Eylem(sizlik) Planı” çoktan unutulurken, onun Türkiye’nin temel politika belgesi olacağını söyleyen Adalet Bakanı’nın yerinde bugün yeller esiyor. Erdoğan’ın geceyarısı kararının bir yenisiyle, adaletin olmadığı ülkede bir bakan daha gitti, yerine bir eskisi geldi. Abdülhamit Gül de istifa etmeyip “görevden affını isteyenler” kervanına girerken, yerine daha önce de 2 kere aynı görevde bulunan Bekir Bozdağ atandı. Görev süresince -kendinden önceki her bakan gibi- adalete rahmet okutmayı sürdüren Gül’ün kalktığı koltuğa, yargıda kadrolaşma ve OHAL döneminde yaşanan adaletsizliklere imza atması ile akıllarda kalan Bozdağ oturmuş oldu. Yani “garp cephesinde yeni bir şey yok”...

Hukuk ve kanunun yerini genelgelerin ve fermanların aldığı ülkede, yeni kariyer sıçramalarına da şahit olduk. Muhalef siyasilere, hak savunucularına, gazetecilere açılan tartışmalı birçok davada verdiği kararlarla tanınan ve AYM kararını tanımayan mahkeme başkanı olarak bilinen Akın Gürlek, Erdoğan tarafından Adalet Bakan Yardımcılığına getirildi. Selahattin Demirtaş'a, Canan Kaftancıoğlu'na, Şebnem Korur Fincancı'ya, ÇHD'li avukatlara ve Sözcü gazetesi yazarlarına verilen cezalarda, Can Dündar'ı kaçak ilan ederek gayrimenkullerine el koyma kararında imzası bulunan Gürlek, Anayasa Mahkemesi'nin Enis Berberoğlu'na ilişkin verdiği hak ihlali kararını uygulamayarak Yüksek Mahkeme'ye direnmişti.

Gürlek'in Adalet Bakan Yardımcısı olmasından birkaç gün sonra da Hâkimler ve Savcılar Kurulu (HSK), Anayasa Mahkemesi kararına rağmen, akademisyen-yazar Mehmet Altan'ın tahliyesine karar vermeyen ve cezaevinde fazladan 4 ay kalmasına neden olan hâkimler hakkında işlem yapmayacağına karar verdi. Yaşananlar; Anayasa Mahkemesi'nin kararlarının uygulanmamasının, anayasaya rağmen, hiçbir yaptırımını olmadığını ortaya koydu. 2022'de yargı bürokrasisindeki bir diğer dikkat çekici atama da Sayıştay kadrosundan AYM'ye geçirilen Muhterem İnce oldu. 3 ay önce İçişleri Bakanlığı Yardımcılığı'ndan Sayıştay üyeliğine geçen İnce'nin AYM üyeliğine getirilmesi, İrfan Fidan'ın "hülle atama" ile AYM üyesi olmasını hatırlattı.

Anayasa Mahkemesi demişken, yüksek mahkemeye son 10 yılda yapılan başvuruların sayısı 450 bine dayandı. Yalnızca 2022'nin ilk 9 ayında yapılan 89 bin başvuruyla yıl bitmeden diğer yıllar geride bırakılarak rekor kırıldı. 3 bin 227'si 2022 yılında olmak üzere 29 binden fazla ihlal kararı verildi. Kararların yüzde 60'ı 'makul sürede yargılanma hakkı'na ilişkin oldu. Türkiye'de en çok ihlal edilen 4. özgürlük ise ifade özgürlüğü; AYM'den ifade özgürlüğüne ilişkin 2 bin 623 ihlal kararı çıktı. 122 bin başvuruda ise halen karar bekleniyor.

“Mahkeme kararlarının uygulanması bir hukuk devletinde tartışma konusu olamaz. Gündeme dahi gelemmez. Çünkü hukuk devleti, mahkeme kararlarının etkili bir şekilde uygulandığı ve hak ihlallerinin giderildiği devletin adıdır”. Bu ifadeleri biz değil bizzat AYM Başkanı Zühtü Arslan kullanıyordu ve aslında tersten Türkiye’nin bir hukuk devleti olmadığını da söylemiş oldu. Arslan yıl boyunca sıklıkla ‘kuvvetler ayrılığı’ vurgusu yaptı, yapılması gerekenin hak ihlaline sebep olan idare, mahkeme ya da yasama kararlarının ortadan kaldırılması, yani bataklığın kurutulması olduğunu söyledi. Ama AYM Başkanı’nın Yalova Kaymakamı’ndan farkı yoktu artık ülkede...

Çünkü Erdoğan’ın her sözü, her kararnamesi; kanunun da, Anayasa’nın da, uluslararası hukukun da üstündeydi. Belki “dünya beşten büyük” idi ama herkes ve her şey Erdoğan’dan küçüktü. Keza Erdoğan’ın bir geceyarısı feshettiği İstanbul Sözleşmesi’yle ilgili Danıştay “beklenen” kararı verdi, hakları ve hayatları için mücadele eden kadın ve LGBTİ’lerin uluslararası kazanımlarının ortak belgesi niteliği taşıyan sözleşmeyle ilgili Erdoğan’ın “kaldırıverdim” demesini “hukuka uygun” buldu, ülkedeki kanunsuzluk halkasına bir yenisi eklendi. Kadınlar ayrıldığı, boşandığı, reddettiği erkekler tarafından; hatta uzaklaştırma kararlarına rağmen devlet gözetiminde katledildi. Erkekler iktidar ve yargı kararlarıyla şiddet için cesaretlendirildi. Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu’nun [verilerine göre](#); 2022’de 334 kadın, erkekler tarafından öldürüldü, 245 kadın da şüpheli şekilde ölü bulundu.

Yargı süreçlerine ve savcılık kararlarına yürütme tarafından yapılan müdahaleler yerleşik hale gelirken, kararları beğenilmeyen yargı mensuplarının kaderi ise hep aynı idi. Örneğin Cemal Kaşıkçı dosyasının Suudi Arabistan’a devredilmesine karşı “muhalafet şerhi” yazan ya da Gezi Davası’nda mahkumiyet kararına şerh düşen hakimler tenzili rütbe anlamına gelecek görevlendirmelerle sürgün edildiler. Bunlar yaşanırken, Osman Kavala ve gazeteci Sedef Kabaş’ın tutuklanması kararlarını veren hakim ise terfi ettiriliyordu. Öte yandan çürüme öyle boyutlara vardı ki; artık ülkede uyuşturucu şebeke lideri savcıyı da, rüşvet karşılığı sipariş operasyon yapan savcılarını

da görür olduk. İktidara yakınlığıyla bilinen tarikatta 6 yaşındaki kız çocuğunun 'evlendirilmesi' skandalının, MHP yöneticisinin çocuğa cinsel istismarının nasıl üstünün örtüldüğüne de şahit olduk.

Ancak iktidarın yargıyı fethi daha bitmemişti. 'Yargı Paketleri'nin 6'sı çıktı. Hakimler ve Savcılar Kanunu, Danıştay ve Yargıtay Kanunu başta olmak üzere toplam 10 kanunda değişiklik yapıldı. Ancak bu paket de, tıpkı kendinden önceki 5'i gibi, yargı bağımsızlığı ve tarafsızlığı, hukukun üstünlüğü ve temel hak ve özgürlüklerin yargı güvencesiyle korunması noktalarında yaşanan yapısal sorunlara çözüm içermek yerine, yeni sorunlara yol açacak adımlar içeriyordu. Yargıda, Adalet Bakanlığı yetkisinde hâkim ve savcı yardımcılığı kurumu oluşturuldu, terfi süreçlerinde yazılı sınavın yanında mülakat getirildi.

Adalet Bakanlığı'nın verilerine göre 2022'de 1.042 hakim ve savcı daha atandı ve toplam sayı 22 bin 747'ye çıktı. 2019'da görevdeki yargı mensuplarının 45'inin mesleki kıdemi 3 yıl veya daha azdı. Geçen 3 yılda yapılan atamalarla bu oran daha da yükselirken OHAL döneminde yapılan ihraçlar ve ardından yapılan atamalarla görevde olan yargı mensuplarının neredeyse tamamı değişmiş oldu. Artık yeni kariyer yolu AKP il başkanlığından hakim ve savcılığa geçiş olurken; bu, yargıda benzeri görülmemiş bir kadrolaşmayı da; hukukla ilgisi kurulamayacak, adalet kavramının yanına bile yaklaşamayacak kararların nasıl alınabildiğini de ortaya koyuyordu.

12 Eylül 1980 askeri darbesinin ürünü yürürlükteki anayasada yer alan özgürlük kısıntılarının uygulanmasına dahi tahammül göstermeyen Erdoğan ve iktidarı, alenen ve kasti bir şekilde her gün anayasayı çiğnemeye devam ederken "demokratik, sivil, özgürlükçü ve kuşatıcı bir anayasaya ihtiyacı"nı dilinden bu yıl da hiç düşürmedi. Hatta Anayasa değişikliğini kuvveden fiile çıkararak "başörtüsüne anayasal güvence" savıyla gündemde tuttuğu anayasa değişikliği teklifini meclise sundu. Hukukun en temel ilkelerini görülmemiş bir düzeyde hiçe sayan bir iktidar, "özgürlükleri genişletmekten bahsediyordu. Ne kadar "özgürlükçü" olduğunu da, verdiği teklifle Anayasa'daki aile tanımını da yeniden düzenleyerek gösterdi. "Evlilik birliğini tanımlama" adı altında bir kadın ve bir erkeğin evliliği dışındaki aile formlarına "çürüme" ve "sapkınlık" dedi, toplumsal cinsiyet ve cinsel yönelim meselesinde despotik yaklaşımını da net bir şekilde ortaya koydu. Bu da teklifin aslında "yok" hükmünde olduğunu gösteriyordu. Keza hukuku hiçe sayan, yasaları çiğnemekten hiç geri durmayan, verili anayasayı uygulamayan bir siyasal erkin anayasa teklifi, tıpkı hukuk literatüründeki "yokluk" kavramı gibi mevzuatta yer alsa bile, hukuksuzluğu nedeniyle hiçbir hüküm veya sonuç doğurmamış bir işleminden farkı yoktu.

AİHM'in "derhal serbest bırakılmaları" yönündeki kararlarına karşın iş insanı Osman Kavala ve HDP'nin eski Eş Genel Başkanı Selahattin Demirtaş, 2022 yılını da cezaevinde geçirdiler. Yasadışı tutukluluk halini devam ettirmek için adeta yılan hikayesine dönüştürülen yargı süreçleriyle yılları ve sınırları aşan hukuksuzlukta; Kavala cezaevinde 5. yılı, Demirtaş ise 6. yılı geride bıraktı. AİHM kararının uygulanmaması nedeniyle Avrupa Konseyi'nin yaptırım süreci başladı. Türkiye, hakkında ihlal süreci başlatılan ikinci ülke olarak tarihe geçerken, Erdoğan, "bildiğini okumayı" sürdürdü.

Ardından daha önce iki kez beraat kararı verilen ve üçüncü kez açılan, Erdoğan'ın müşteki, AKP Milletvekili adayının yargıç rolünde oldukları yargı piyesinde; Gezi eylemleri nedeniyle tutuklanıp beraat edince bu seferde casusluk iddiasıyla tutuklanan Osman Kavala, bu sefer de casusluktan beraat edip Gezi eylemleri nedeniyle müebbet hapse çarptırıldı. Kavala'yla birlikte yargılanan hak savunucuları da 18'er yıl hapse mahkum edilip tutuklandılar. Gerekçeli kararda suçlu yoktu, ama mahkemenin ürettiği suçlar vardı.

İktidar ise bir anda “hukuka saygıyı” hatırladı.. Her fırsatta “AYM kapatılsın” diyen MHP lideri, “yargı kararına saygı” istedi. AİHM ve AYM kararlarının tanınmadığı bir ülkenin Adalet Bakanı, “Mahkemeleri ‘kurgulanmış mahkeme’, verilen kararları da ‘Talimatla verilmiş kararlar’ olarak nitelemek, hakimlere ve yargıya açık bir hakarettir” dedi. Erdoğan ise daha da el yükseltti; Kavala’yı hedef alıp “Bitti bu iş, bedelini ödeyecek” dedi, daha önce “saygı duymadığını” beyan ettiği yargı kararlarına bu sefer, “yerlisi yabancıları herkesin saygı duymak mecburiyetinde” olduğunu söyledi. Gezi dönemindeki “yalan söylemlerini” tekrar etmekten de geri kalmadı. Kısa bir süre sonra da cezalar, bir yıl önce dava kapsamında verilen beraat kararını bozarak, hak savunucularının yeniden yargılanmasının yolunu açan istinaftan da geçti. Öte yandan Adalet Bakanı şimdilerde Demirtaş’ın cezaevinden yaptığı açıklamaları engellemenin de yollarını arıyor.

7 Haziran 2015 seçimlerinden bu yana kesintisiz bir şekilde sistematik olarak saldırıların altında olan Türkiye’nin 3. büyük partisi HDP, 2022’de de siyasi operasyonların ve baskıların ana hedefi olmaya devam etti. Parti kapatmayı zorlaştırmakla övünen ve “hiç kimsenin Türkiye’yi eski baskıcı, yasakçı günlerine geri döndüremeyeceğini” iddia eden bir iktidarın, 2008’de kendisine karşı açıldıktan 13 yıl sonra ilk kez ve yeniden ülke gündemine soktuğu davayla milyonlarca seçmenin iradesi rehin alınmaya ve yok edilmeye çalışılıyor. Kapatma davası devam ederken iktidar tarafından sıklıkla dile getirilen ‘hazine yardımının kesilmesi’ AYM tarafından kabul edildi. Anayasa’nın 69. maddesine göre nihai nitelikte bir kararı tedbir adı altında vermesi, ihsas-ı rey niteliğindeydi. Birçok yönüyle Anayasa’ya ve yasalara aykırılık barındıran kararın nitelikli çoğunlukla alınması gerekirken salt çoğunlukla alınması zaten şekil yönünden bile hukuki dayanaktan yoksun olduğunu açıkça ortaya koyuyordu.

Meclise gelen dokunulmazlık fezlekelerinin sayısının 4 yılda bin 700’ü geçti. Meclis tarihinde milletvekilleri hakkında en fazla dokunulmazlık dosyası bu dönemde hazırlanırken fezlekelerin bin 231’i HDP, 272’si CHP, 77’si Demokratik Bölgeler Parti’li vekillere ait. 2015 yılından bu yana HDP üye ve yöneticilerine yönelik operasyonlarda yaklaşık 16 bin kişi gözaltına alındı ve aralarında seçilmiş milletvekilleri ve yerel yöneticilerin de olduğu 5 bin siyasetçi tutuklanırken sadece 2022 yılının ilk on ayında parti yöneticisi, üye ve seçmeni en az 2 bin 465 kişi gözaltına alındı. Son 7 yılda HDP binalarına, eylem ve etkinliklerine en az 340 fiziki saldırı yaşandı. Arkasında sistemli ve örgütlü plan olan ve Deniz Poyraz’ın katledildiği partinin İzmir binasına dönük saldırıda mahkeme, tetiği çekene ceza verip dosyayı kapattı.

Belediyelere yönelik kayyım operasyonları artık İstanbul’a ulaştı. 2019 yılındaki yerel seçimlerden bugüne geldiğimizde HDP’nin kazandığı 65 belediyeden 48’i İçişleri Bakanlığı tarafından gasp edildi. Seçimlerin hemen sonrasında KHK’li oldukları gerekçesiyle 6 Belediye Eş Başkanı’na mazbataları verilmemiş, yerlerine seçimi kaybeden AKP’li adaylar Belediye Başkanı olmuştu. O tarihten günümüze HDP’li 84 Belediye Eş Başkanı gözaltına alındı, 39’u tutuklandı. 19 Belediye Başkanı’na ‘örgüt üyeliği’ ve ‘örgüt propagandası’ suçlarından toplam 140 yılı aşan hapis cezaları verilirken 7 Belediye Eş Başkanı’nın tutukluluğu ise halen devam ediyor.

Onlarca belediyeye kayyım atayan İçişleri Bakanı’nın, ihaleye fesat karıştırmak suçlamasıyla yargılandıkları davada suçlu bulunarak hapis cezasına çarptırılan ve mahkeme tarafından görevden alınmaları istenen AKP’li 2 Belediye Başkanı’nı makamında ağırladığı 2022 yılında iktidar, şimdi de belediyelere yönelik operasyonunu İstanbul’a taşıma, her yolu denese de seçimle kazanamadığı belediyeyi yeniden ele geçirme arayışında. Kazandığı Mart 2019 yerel seçimlerinin iptal edilmesiyle ilgili açıklamasıyla Yüksek Seçim Kurulu (YSK) üyelerine “hakaret etmek” ile suçlanan İstanbul Büyükşehir Belediye (İBB) Başkanı Ekrem İmamoğlu, İstanbul Anadolu 7. Asliye Ceza Mahkemesi

tarafından 2 yıl 7 ay 15 gün hapse mahkum edildi. Mahkeme, İmamoğlu için 'siyasi yasak' kararı da verdi. Davanın ilk hakiminin İmamoğlu'nun siyasi yasaklı hale getirilmesi için telkin aldığı ve hapis cezası vermeyi kabul etmediği için sürgüne gönderildiği iddia edilirken, davada kararı veren mahkemenin yeni hakimi ve davanın savcısının AKP'li isimlerle fotoğrafları ortaya çıktı. Erdoğan'ın atadığı İçişleri Bakanı, seçilmiş Belediye Başkanı'nı ceza onaylanır onaylanmaz görevden alacağını ilan etti. Bugüne kadar beğenmediği yargı kararlarına "saygı duymadığını" ve "uymadığını" defalarca söylemekten çekinmeyen Erdoğan ise, "mahkeme kararlarının tanınmak zorunda olduğunu" söyledi. 2022'de siyasi yasaklılar kervanına giren bir diğer isim de CHP İstanbul İl Başkanı Canan Kaftancıoğlu oldu.

2023'de yapılacak seçimler ülke siyasetinin temel gündem başlıklarından biri olurken Erdoğan, seçimler öncesinde, sansür uygulama yetkilerini arttırıyor, mesnetsiz yargılamalar ve hapis cezaları ile muhalifleri sistematik olarak hedef alıyor, medya ile yargıyı güçlü bir şekilde nüfuzu altında tutuyor. Bu arada iktidarın hazırladığı Seçim Kanunu Teklifi Meclis'ten geçerek yasalaştı. Seçim barajı yüzde 7'ye indirildi. Değişiklikle kıdemli hakimin il ve ilçe seçim kurulu başkanı olması uygulamasına son verilirken, yerine kura usulü getirildi. Ayrıca partili cumhurbaşkanı seçim yasaklarından muaf... Yani Cumhurbaşkanı Erdoğan seçim sürecinde kamu olanaklarını dilediği gibi kullanabilecek. Seçim startını da veren ve her gün yeni "müjdeler" açıklamaya başlayan Erdoğan'ın favorisi bu yıl da keşfedilen doğalgaz ve petrol rezervleri oldu. "Ecdadımız" deyip şiirler okudu, "Ezanlar susmayacak, bayraklar inmeyecek" dedi, sınır ötesi operasyon mesajlarını her fırsatta artırarak yineledi.

Erdoğan, kendinden menkul iktisat teorisi uğruna, "Faiz sebep, enflasyon neticedir" sloganıyla ve "Ben ekonomistim", "Ben ekonominin kitabını yazdım" nidalarıyla ekonomi alanında büyük yıkımlara neden olmaya devam etti. Ülke demokrasisi gibi ekonomisi de can çekişirken, iktidar temel ekonomik göstergeleri manipüle etmeyi sürdürdü. Buna rağmen resmi enflasyon son 24 yılın en yüksek seviyesine çıktı, zamlara yenileri eklenip, yoksulluk ve işsizlik her geçen gün arttı. Sıcak para ihtiyacı dış politikadaki dönüşleriyle karşılanmaya çalışılırken binlerce çalışan, insani ücret artışları için grevlerle ve eylemlerle seslerini duyurmaya çalışırken her zaman olduğu gibi yine karşılarında kolluğu buldular. AKP iktidarı boyunca yasaklanan grev sayısı, 7'si OHAL döneminde olmak üzere, 19'a çıktı. Ülkelerin ekonomik durumu ile uygulanan politikaların başarısını ölçmek için kullanılan yoksulluk ve işsizlik verileriyle oluşan Sefalet Endeksi'nde Türkiye dünya birincisi olurken ekonomi yönetimini eleştirmek ise her zamanki gibi "suç"...

Yılın hemen başında patlak veren Rusya-Ukrayna Savaşı iktidara bir yandan yeni manevra alanları kazandırırken diğer yandan da çıkmazları da beraberinde getirdi. 2022'de dış politikaya normalleşmeler damga vurdu. Mısır'daki darbeyi 9 yıldır iç politika malzemesi olarak da kullanan Erdoğan, "zalim, firavun, darbeci, katil" dediği Mısır lideri Sisi ile samimi pozlar vererek tokalaştı. BAE'nin yıllardır 2016'daki darbe girişiminde rol oynamakla suçlanması bir anda unutuldu. Gazeteci Cemal Kaşıkçı cinayeti bir anda kapatıldı, dosya Suudi Arabistan'a yani katile devredildi. Türkiye ile Suriye arasında 11 yıl sonraki ilk üst düzey görüşme yapıldı. Normalleşme rüzgarına İsrail ve Ermenistan bile dahil edildi. Kuzey Kıbrıs'a her gün daha da fazla bir şekilde 82. il gibi yaklaşıırken Türkiye'nin Kıbrıslı muhalif siyasetçi, gazeteci ve aktivistlerin yer aldığı bir "kara listesi" olduğu iddiaları ise aydınlatılmayı bekliyor. Öte yandan iktidar, bir iç politika malzemesi olarak savaş tamtamlarını hiç elden bırakmadı. Erdoğan, Kuzey Suriye'ye olası bir askeri operasyonu sürekli gündemde tuttu. Milli Savunma Bakanlığı'nın "2023 yılı bütçesi" Cumhuriyet tarihinin en yüksek 'savaş bütçesi' olarak kayıtlara geçti.

Türkiye'nin Irak Kürdistan Bölgesel Yönetimi topraklarında 2021'den beri sürdürdüğü sınırötesi operasyonlarda kimyasal silah kullandığı iddiaları gündeme gelirken iddialara ilişkin yayınlanan görüntüleri değerlendiren ve bağımsız heyetlerin bölgede inceleme yapmasının uluslararası sözleşmeler gereği zorunlu olduğunu belirten Türk Tabipleri Birliği (TTB) Başkanı Prof. Dr. Şebnem Korur Fincancı hedef haline getirildi. Böylece barış çağrısı yapmaktan halk sağlığı sorunlarıyla ilgili itiraz ve önerilere kadar yaptığı her açıklamayla iktidarın hedefi olan TTB de bir kez daha hedef tahtasına oturtuldu. Erdoğan'ın talimatlarıyla önce yargı harekete geçti, sonra da Bakanlık. Fincancı tutuklandı, yargılandı, mahkum edildi. Şimdi de TTB yönetimi yargılanıyor. Adalet Bakanlığı ise tabipler birliği ve mühendis ve mimar odalarının yeniden yapılandırılması için çalışma başlattı.

Ülkedeki fiili OHAL durumu sürerken Anayasa Mahkemesi, 7145 sayılı torba kanunla yapılan ve OHAL'i kalıcılaştıran birçok düzenlemeyi dört buçuk yılın ardından iptal etti. İl İdaresi Kanunu'nda yapılan değişiklikle valiye verilen özel yetki ise iptal edilmedi. Öte yandan OHAL Komisyonu, 5,5 yılda çalışmalarını tamamladı. Komisyon, 127 binin üzerindeki başvurunun %85'ini (109 bin 332) reddetti. Ve ne kadar da etkili bir iç hukuk yolu olduğunu kanıtladı.

Susurluk skandalının üzerinden geçen çeyrek asırlık zamanın ardından mafyanın nasıl devletleştiği, devletin de nasıl mafyalaştığını bir kez daha gördük. AKP'li milletvekilinden bürokratlara, oradan da Cumhurbaşkanlığı sarayına uzanan yolsuzluk, usulsüzlük ve rüşvet ağlarına her gün yenileri eklendi.

Kendisine yönelik eleştiriler ve itirazlar nedeniyle 10 binlerce yurttaşın yargılandığı ve mahkum edildiği ülkede, Erdoğan "hakaret etme özgürlüğünü"(!) kullanmaktan ve her fırsatta muhalifleri, kendilerini eleştirenleri "sürtük", "çürük", "eşkiya", "terörist", "darbeci" vb. ifadelerle hedef almaktan ve yargıya talimat vermekten de hiç vazgeçmedi. Ama "*Herkesin istediğini yazmakta, söylemekte, ifade edebilmekte*" olduğunu öne sürdü. Oysa yurttaşlar yine sadece konuşmaları, yazdıkları yazılar ya da attığı tweetler nedeniyle tutuklanmaya, yargılanmaya ve cezalandırılmaya devam edildiler. Freedom House'un "Dünyada Özgürlükler 2022" raporunda yine "özgür olmayan ülkeler" kategorisinde yer alan Türkiye, Avrupa'nın en az özgür ülkesi ve Mali ile Orta Afrika Cumhuriyeti'nin ardından özgürlükler konusunda en fazla düşüş kaydeden üçüncü ülke. Article 19 2022 Küresel İfade Özgürlüğü Raporu'nda geçen seneye göre 3, son 10 yıla göre de tam 24 puan kaybeden Türkiye, 100 üzerinden 7 puanla 161 ülke arasında 141. sırada yer aldı. İfade özgürlüğünün 'krizde' olduğu ülkeler arasında sayılan Türkiye; Mısır, İran, Myanmar ve Burundi ile aynı sırada yer alırken Rusya, Irak, Bangladeş, Ruanda, Pakistan, Zimbabve, Sudan ve Afganistan gibi ülkelerin ise gerisinde kaldı.

AİHM'in yayınlanan son istatistiklerine göre 15 binin üzerinde başvuruyla Türkiye bir kez daha Rusya'dan sonra AİHM'de en fazla davası olan ülke oldu. 2021'de Türkiye hakkında 78 karar açıklayan AİHM, bu kararlardan 76'sında AİHS'nin en az bir maddesinin ihlal edildiğine hükmetti. Mahkemenin 2021 boyunca açıklanan 85 ifade özgürlüğü ihlali kararının 31'i Türkiye'ye karşı açılmış davalarda verildi. Türkiye; son beş yıldır ifade özgürlüğünü en fazla ihlal eden ülke ve bu tablonun 2022'de de değişmediğini söylemek için AİHM'in kısa bir süre içinde yayınlayacağı istatistikleri beklemeye gerek yok! Nitekim Kasım 2022 itibarıyla Türkiye, 19 bin 850 dosya ile en fazla başvuru yapılan ülke durumunda...

Başta TCK'nın 301. (Türk Milletini, devleti aşağılamak), 299. (Cumhurbaşkanına hakaret), 216. (halkı kin ve düşmanlığa tahrik), 125/3. (kamu görevlisine hakaret) ile Terörle Mücadele Kanunu'nun 6. ve 7/2. (terör örgütünün propagandasını yapmak) maddeleri olmak üzere, Türkiye'deki mevcut ceza yasalarındaki birçok düzenleme 2022 boyunca da ifade özgürlüğünün önündeki en büyük engeller olmayı sürdürerek gerek anayasanın gerekse uluslararası hukukun koruduğu temel hak ve özgürlükleri cezalandırmak için kullanılmaya devam edildiler.

Bunlardan biri olan ve Erdoğan'ın Cumhurbaşkanlığı koltuğuna oturması ile asıl işlevini kazanan TCK 299; son yılların en can alıcı ifade özgürlüğü sorunlarından birisini oluşturuyor. Resmi verilere göre; 1986-2014 yılları arasında 5 ayrı Cumhurbaşkanı döneminde Cumhurbaşkanı'na hakaret iddiasıyla açılan davalarda 1.714 kişi sanık olurken Erdoğan'ın sadece ilk 3 yıllık görev süresinde toplam sanık sayısı 12.173 oldu. 1994 ile 2020 yılları arasında "Cumhurbaşkanına hakaret"ten 12.499 kişi mahkum edilirken bunların 12.113'ü hakkındaki mahkumiyet kararı Erdoğan döneminde verildi. Adalet Bakanlığı 2022 verilerini henüz açıklamadı ama Erdoğan'ın cumhurbaşkanı seçildiği 2014'den 2021 yılının sonuna kadar geçen sürede açılan soruşturma sayısı 200 bine, dava sayısı ise 45 bine dayandı. Sadece 2021 yılında 4 bin 112 davada mahkûmiyet kararı verilirken, ayrıca 2021'de "Erdoğan'a hakaret" davasında sanık sandalyesine oturtulanların 305'i çocuktuktu.

Yani artık Türkiye yargısı, mesaisinin önemli bir bölümünü Cumhurbaşkanı'na hakaret ile geçiriyor. Bianet'in verilerine göre, bugün Erdoğan'ın Cumhurbaşkanlığında geçen 8 yılın ardından TCK 299 sanığı olan gazetecilerin sayısı 200'ü aştı, mahkum edilen gazetecilerin sayısı da 73'e ulaştı. Geçtiğimiz yıl boyunca intihar eden üniversite öğrencisiyle ilgili eylem yapanların taşıdığı pankart da, gazete yazıları da, sosyal medya paylaşımları da, cumhurbaşkanının diplomasının nerede olduğu sorusu da, Kanal İstanbul projesine karşı yapılan eylemdeki konuşma da, animasyonlar ve mizansen videolar da, kısacası her türlü ifade yine Erdoğan'a hakaret ile suçlandı. Bu arada tüm bunların yaşandığı 2022'de, TCK 299'un Avrupa İnsan Hakları Sözleşmesi'yle ve ifade özgürlüğü ile bağdaşmadığına hükmederek ilgili düzenlemenin Sözleşmeye ve AİHM'nin ifade özgürlüğüyle ilgili içtihadına uygun biçimde değiştirilmesini isteyen [AİHM kararı](#) kesinleşti. Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi Büyük Dairesi, hükümetin karara yaptığı itirazı reddetti. Çocuktan yaşlısına, gazeteciden sendika başkanına, sokakta röportaj veren yurttaştan sosyal medya kullanıcılarına neredeyse herkesin şüpheli/sanık haline geldiği bu tablo; mevzuu Erdoğan olduğunda her türlü ifadenin suç haline geldiğini, "suç"un yorumunun nasıl genişletildiğini ve ülkedeki ifade özgürlüğünün nasıl daraltıldığını da başkaca hiçbir söze gerek kalmadan net bir şekilde gösteriyor...

Adalet Bakanlığı'nın 2022 yılında açıkladığı adli istatistiklere göre; 2021 yılında Terörle Mücadele Kanunu kapsamında 25 bin 448 yeni soruşturma, 6 bin 641 yeni dava açıldı. Sonuçlanan davalarda 2 bin 892 kişi mahkûm olurken, 3 bin 598 kişi beraat kararı aldı. Resmi verilere göre, 2022 yılına girerken savcılıklarca Terörle Mücadele Kanunu çerçevesinde yürütülen soruşturmanın sayısı toplamda 1 milyon 768 bine ulaşmıştı. 2022 yılının Adalet Bakanlığı istatistiklerini henüz bilmiyoruz, lakin en iyimser bir tahminle bile ülkedeki neredeyse her 46 kişiden biri “terör” şüphelisi. Türkiye; 80 yaşındaki yurttaşın bile “örgüte yardım”dan mahkum edilip tutuklandığı, belgesel çekimi nedeniyle tutuklanan yönetmen hakkında savcının örgüt bulamasa da “üyelik”ten ceza istediği bir ülke artık. Nitekim, Türkiye ile ilgili bir brifing yayınlayan İşkenceye Karşı Dünya Örgütü (OMCT), Türkiye'nin Terörle Mücadele Kanunu'nu “hak ve özgürlükleri kısıtlamak ve insan hakları savunucularını susturmak” için kullandığını tespit ediyordu. Ve bu durum terör suçlamasının nasıl bir siyasi malzemeye, yargının da bu doğrultuda nasıl bir araca dönüştürüldüğünü ortaya koymaya yetiyor.

Yine Bakanlık verilerine göre; 2021 yılında 5816 Sayılı Atatürk Aleyhine İşlenen Suçlar Hakkında Kanun kapsamında 5 bin 739 kişi hakkında soruşturma, 1.014 kişi hakkında da dava açıldı. CHP'nin hazırladığı ‘Özgürlüksüzlükler’ raporuna göre; “hakaret” (TCK 125) suçlamasıyla 2009 ile 2020 yılları arasında yaklaşık 4 milyon kişi sanık olurken, 582 bin 258 kişi mahkum edildi. “Halkı kin ve düşmanlığı tahrik” başlıklı TCK'nın 216. maddesi kapsamında, 2009 ile 2021 yılları arasında 95 bin 540 kişi hakkında soruşturma açıldı. 2009 yılında 159 olan sanık sayısı 2021'de ise 2 bin 89 olarak kayıtlara geçti. 12 yılda 1.783 kişi mahkum edildi, ayrıca 1.481 kişi hakkında ceza verildi ama ertelendi. Gelelim meşhur TCK 301'e; “Türk milletini, Devleti, Devletin kurum ve organlarını aşağılamak” suçu. Aynı dönemde 71 bin 997 kişi hakkında soruşturma yürütülürken, açılan davalarda 12 yılda 6 bin 724 kişi yargılandı. 2009'da 325 olan sanık sayısı 2021 yılına gelindiğinde 3 kattan fazla artarak 1.093'e yükseldi. Sonuçlanan davalarda 1.602 mahkumiyet, 1.185 de “hükmün açıklanmasının geri bırakılması” (HAGB) kararı verildi. Bu arada Anayasa Mahkemesi, bir bütün olarak HAGB uygulaması ile ilgili mevzuatın kendisinin de başta ifade özgürlüğü olmak üzere temel hak ve özgürlüklerin sürekli ihlallerine yol açan yapısal bir sorun olduğuna ve bu durumun kanunda düzenleme yapılmaksızın ortadan kaldırılmasının mümkün olmadığına hükmetti.

2022, basın özgürlüğü açısından yine kapkara yıl olarak kayıtlara girdi. Bu yıl da gazetecilere yönelik polis şiddeti, yasak, engelleme ve yargılamalar devam etti. Gazeteciler yine haberdan çok, haklarında açılan soruşturmalar ve davalar nedeniyle adliyyede mesai yaptı. Sınır Tanımayan Gazeteciler'in (RSF) Dünya Basın Özgürlüğü Endeksi'nde, bu yıl 180 ülke içerisinde 149. sırada yer alan Türkiye, OHAL döneminde girdiği ‘en çok gazeteci tutuklayan ülkeler’ kategorisine 6 yıl sonra yeniden göz kırıyor. Keza Kürt gazetecilere yönelik son yılların en büyük kitlesel gözetaltı ve tutuklama operasyonları yapıldı. Gazetecileri Koruma Komitesi'nin (CPJ) verilerine göre, bu yıl en çok gazeteci hapseden beş ülke sırasıyla: İran, Çin, Myanmar, Türkiye ve Belarus oldu. Öte yandan gazeteci Güngör Arslan'ın katledilmesi, Türkiye'nin artık gazeteciler için güvenli bir ülke olmaktan çıktığını bir kez daha gösterdi. Saldırının azmettiricisi beraat ettirildi. RSF'ye göre, Türkiye 2003'den bu yana yaşanan 9 ölümlü gazeteciler için Avrupa'nın üçüncü en tehlikeli yeri. Türkiye'de haberciliğe yönelik en yaygın görülen tehdit, hukuk yoluyla gerçekleşen ihlaller oldu. Gazetecilere yönelik en yaygın suçlama türleri, terör örgütü propagandası veya terör örgütü üyeliği iddialarıyla bağlantılıydı.

MLSA'nın verilerine göre, 65 gazeteci ve medya çalışanı 2023 yılına cezaevinde girdi. Mahpus gazetecilerin 26'sı yani yaklaşık yüzde 40'ı 2022 yılı içerisinde tutuklandı. Çağdaş Gazeteciler Derneği'nin (ÇGD) paylaştığı verilere göre, 2022 yılı boyunca en az 263 gazeteci yargılandı. Sonuçlanan davalarda 24 gazeteci beraat ederken en az 40 gazeteci mahkum edildi. Gazetecilere

toplamda en az 92 yıl 11 ay 15 gün hapis ve en az 317 bin 900 TL tazminat cezası verildi. Dicle Fırat Gazeteciler Derneği'nin (DFG) paylaştığı [verilere](#) göre; bir yıllık sürede en az 68 gazeteci hakkında soruşturma, en az 65 gazeteciye de dava açıldı. Toplumsal eylemlerde 132 kez gazetecilerin haber takibi [engellendi](#), bu engellemelerde 65 gazeteci [saldırıya](#) uğradı. 118 gazeteci [işkence ve kötü muamele](#) gördü. 75 olayla ilgili [yayın yasağı kararı](#) çıktı.

Yılın daha hemen başında Erdoğan'ın medyaya "[milli değerler](#)" [ayarı](#) verdiği 2022'de neler neler olmadı ki; örneğin hakim ile suç örgütü liderinin ilişkisini ortaya çıkaran [gazeteci](#) de ceza aldı. Açılan kovuşturmalarda gazetecilere "[Neden habere gittin?](#)" diye soruldu, meslek örgütlerine üyelikleri ve haberleri suçlama konusu yapıldı. Gazeteciler televizyon programında yaptıkları [teşbih](#) nedeniyle tutuklandı, yargılandı ve mahkum edildi, mahkemeden önce Adalet Bakanı [yargılamayı yapıp hükmü kurmuştu](#) bile... Yetmedi, mahkemeler "suç" bulamayınca gazetecileri "[tehlikeliler](#)" diyerek mahkum etti. Gazeteciler [fişlendi](#), gazetelere [kanunda olmayan cezalar](#) bile verilir oldu.

Radyo ve Televizyon Üst Kurulu (RTÜK); 2022 yılı içerisinde muhalif yayınlarıyla bilinen 5 televizyon kanalına ekran karartma da dahil toplam 54 kez cezai yaptırım uyguladı, verilen para cezalarının toplamı 17 milyon 335 bin lira oldu. "[Terörün mimikle övüldüğü](#)" iddiası bile cezaya gerekçe oldu. Öte yandan Kurul, yayın lisansı şartı getiren 2019 tarihli yönetmelik kapsamında ilk kez uluslararası haber siteleri için denetim yetkisini kullandı. [Haber ajansları sansürlendi](#). Erdoğan'ın iletişim başkanlığının -tıpkı darbe dönemi sıkıyönetim komutanlıklarının yaptığı gibi- iktidarla ilgili haberlere dair basın kuruluşlarının haber merkezlerine düzenli olarak yönerge niteliğinde [direktifler](#) ilettiği ortaya çıktı.

Muhalif gazetelere yönelik [resmi ilan ambargosunu](#) -AYM, "[bir cezalandırma aracına](#)" dönüştüğünü söyleyerek basın özgürlüğü ihlali olduğuna hükmetse de- sürdüren Basın İlan Kurumu, "Basın Ahlak Esasları"nı da 28 yıl aradan sonra güncelledi. Resmi ilan yayınlayan gazetelerle birlikte, bu gazetelerin internet siteleri ve sosyal medya hesaplarının da 'Ahlak Esasları'na uyması zorunluluğu getirildi. Eski metinde yer almayan "Suçu ve suçluyu övecek, halkı kin veya düşmanlığa tahrik edecek yayın yapılamaz" ilkesi, yeni metne eklendi. Ayrıca "toplumun temeli olan aile yapısını bozmaya", "milli ve manevi değerlerini zayıflatmaya yönelik yayın yapılamaz" ilkeleri de yeni metne eklendi. "Terörü özendirecek yayın yapılamaz" ilkesi ise "terör örgütleri, bunların üyeleri ve olaylar hakkında bilgi ve görsellere, bu örgütleri meşru gösterecek şekilde yer verilemez" şeklinde genişletildi.

Anayasa'nın 34. maddesinde güvence altında bulunan "toplantı ve gösteri hakkı" da iktidar tarafından rafa kaldırılmış durumda. 2022 boyunca 19 ilde en az 77 kez tüm eylem ve etkinlikler yasaklandı. Değişen sürelerle ilan edilen yasaklama kararı fiilen kesintisiz ve süresiz hale dönüşürken toplantı ve gösteri hakkı bazı kentlerde aylardır, bazı kentlerde ise yıllardır kullanılamaz durumda. Gerekçe ise hep aynı; "devletin bölünmezliği, milli güvenlik ve kamu düzeninin korunması"... Ama artık mülki idareler gerekçe sunma ihtiyacı bile duymuyor, hatta [adrese teslim yasaklar](#) ilan ediyor. Anayasal güvence altındaki bir hakkın kullanımı adeta vali dışında herkese yasak. Öyle ki [Van](#)'da yasaklar 6. yılında. [Hakkari](#), [Mardin](#) ve [Şırnak](#) da benzer durumda öne çıkan diğer illerden. Artık vaka-i adiyeye haline gelen bu sistematik anayasal ihlal karşısında hak ve özgürlük odaklı bir inceleme yapmayan ve idarenin takdir yetkisine vurgu yapan bir yaklaşıma sahip yargı organları da bir diğer [suç ortağı](#)...

Türkiye İnsan Hakları Vakfı ve İnsan Hakları Derneği'nin [verilerine](#) göre; 11 ayda en az 482 barışçıl toplantı ve gösteriye kolluk güçleri tarafından müdahale edildi, 54 etkinlik ise engellendi. Her türlü barışçıl protesto ve her türlü hak talebi polis müdahalesiyle karşılaştı. Kadınlar, LGBTİ+'lar, hak savunucuları, işçiler, [ekolojistler](#), mahpus yakınları, öğrenciler, sanatçılar, ekonomi politikalarına

itiraz edenler, siyasi parti üyeleri kısacası toplumun her kesiminden insanlar barışçıl protestolarda gözaltına alındı. Cumartesi Anneleri'nin 25 yıldır süren mücadelesinin hafıza mekânı olan Galatasaray Meydanı 4 yıldır halka kapalı, polis ablukasında tutuluyor. 1 Eylül Dünya Barış Günü de, 8 Mart Dünya Kadınlar Günü de, 1 Mayıs İşçi Bayramı da, Newroz kutlamaları da, Gezi eylemlerinin yıldönümü de, katliamlarda hayatını kaybedenler için yapılan anmalar da polis şiddeti ve engellerin hedefi oldu. 11 ayda 143'ü çocuk en az 5 bin 148 kişi işkence ve kötü muamele niteliğindeki uygulamalar ile gözaltına alındı. Gözaltına alınanların 24'ü tutuklandı.

Diğer yandan barışçıl protestoculara açılan soruşturma ve davalar da hiç eksik olmadı. Adalet Bakanlığı'nın 2022 yılı içerisinde açıkladığı 2021 yılına ait adli istatistiklere göre; 2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu kapsamında 1 yılda 7 bin 704 yurttaş hakkında soruşturma açıldı, 3 bin 575 davada 5 bin 155 yurttaş yargılandı. 1.674 mahkumiyet kararı verildi, ayrıca 829 dosya da ceza verilerek ertelendi. 2022 yılına ait resmi verileri henüz bilmemekle beraber bu tablonun hiç değişmediğini tahmin etmek için müneccim olmaya gerek yok. Nitekim hak örgütlerinin verilerine göre; 2022'nin 11 ayında barışçıl protestolar nedeniyle en az 43 kişi hakkında soruşturma, 271 kişi hakkında ise yeni davalar açıldı. 63 davada aralarında Cumartesi Anneleri'nin de olduğu 4'ü çocuk 1.223 kişi sanık sandalyesine oturdu. Sonuçlanan davalarda 319 kişi beraat ederken, 44 kişi toplam 142 yıl 8 ay hapis ve 3 bin 500 TL para cezasıyla cezalandırıldı.

İktidar; hak savunucuları, siyasi partiler ve sivil toplum kuruluşları üyeleri üzerinde baskı oluşturmak ve “örgütlenme özgürlüğü”nü ihlal etmek için terör mevzuatını ve ceza kanunlarını kullanmayı sürdürdü. Ülkede hak aramanın önünü kesmek için hak savunucuları şiddet, taciz, tehdit, müdahale gibi çeşitli hak ihlallerine maruz bırakılıyor, hedef haline getiriliyor. Devlet insan hakları alanındaki faaliyetlere misilleme olarak, sivil alanı yaftalamak ve susturmak amacıyla, idari prosedürleri ve yaptırımları da kullanıyor. TİHV'nin verilerine göre; sadece yılın ilk dört ayında 1.374 insan hakları savunucusu yargısal tacize maruz kalırken, bu isimlerden 998'i hakkında ceza kovuşturması yürütüldü. 23 kişi insan hakları alanındaki faaliyetleri gerekçe gösterilerek toplamda 1 kez ağırlaştırılmış müebbet ve 211 yıl, 4 ay, 10 gün hapis cezasına mahkum edildi. Aynı dönemde 367 kişi hakkında insan hakları faaliyetleri gerekçe gösterilerek ceza soruşturması başlatılırken, 305 kişi insan hakları alanındaki çalışmaları nedeniyle gözaltına alındı, 16'sı tutuklandı.

İnsan hakları savunucularının hiçbir delil olmaksızın aylarca tutuklu kaldığı “vatan hainliği”, “casusluk”, “ajanlık”, “terör örgütü üyeliği” gibi her türlü suçlamanın havada uçtuğu 'Büyükada Davası'nda Yargıtay, 5 yıl sonra “delil yok” dedi. Taner Kılıç'a “örgüt üyeliği” suçlamasıyla verilen 6 yıl 3 aylık hapis cezasını, Günel Kurşun, İdil Eser ve Özlem Dalkıran'a “örgüte yardım” suçundan verilen 2 yıl 1 aylık hapis cezasını bozdu.

2022 boyunca yaşanan örnekler saymakla bitmez. Mesela yaşanan hak ihlallerini engellemek için takip ettikleri eylemde gözaltına alınan hak savunucuları, kendilerini darp ederek gözaltına alan polislerin tanıklığı üzerinden “Erdoğan'a hakaret” iddiasıyla mahkum edildiler. Ya da Göç İzleme Derneği (GÖÇİZDER) üye ve yöneticileri; dernek faaliyetleri, yapılan açıklamalar ve hazırlanan raporlar nedeniyle “örgüt üyeliği” ile suçlandı, tutuklandı ve yargılanıyor. Bir diğer örnek, etnik ayrımcılık ve homofobik nefret içeren karalama kampanyalarının hedefi olan Tarlabaşı Toplum Merkezi'ne ve Kadın Cinayetlerini Durduracağız Platformu Derneği'ne “ahlaka aykırı faaliyet yürütmek” iddiasıyla açılan kapatma davaları. Veya 2020'den beri sistematik yargı tacizine uğrayan Rosa Kadın Derneği'nin yöneticileri ve üyelerine yönelik 3 yıldır art arda düzenlenen gözaltına ve tutuklama operasyonları...

Yayınlama özgürlüğü ihlalleri de 2022 yılında hız kesmedi. 8 kitap ve 1 gazetenin 4 sayısı hakkında toplatma kararı, 7 çocuk kitabı hakkında ise sınırlama kararı verildi. Öte yandan AYM'nin erişim

engellerinin ifade ve basın özgürlüğü ihlali olduğuna ilişkin aldığı pilot kararın üzerinden bir yıl geçmiş durumda. Yüksek mahkemenin yasanın değiştirilmesi için tanıdığı süre 2022'nin bitmesiyle birlikte doldu. Bu konuda meclis kılını bile kıpırdatmazken, artık hemen hemen her gün yasaklanan, erişime engellenen bir haberle güne başlıyoruz. Öyle ki, habere getirilen erişim engeli haberinin hatta onun haberinin bile sansürlendiği, Sulh Ceza Hakimliklerinin hukuksuz, kopyala yapıştır kararlarla adeta zincirleme yasak tamlaması yaptığı **distopik** bir durumla karşı karşıyayız.

Hal böyle iken iktidar, 2020 yılının sonunda yürürlüğe soktuğu sosyal medyaya sansür düzenlemesinin ardından hızını alamadı. Tam 2 yıl sonra 'dezenformasyonla mücadele' savıyla yeni bir **sansür yasası** daha yürürlüğe girdi. Türk Ceza Kanunu'na "halkı yanıltıcı bilgiyi alenen yayma" suçu eklendi. Yani iktidarın beğenmediği haber veya sosyal medya paylaşımlarının "yanıltıcı bilgi" denilerek hapisle cezalandırılabilmesinin önü açıldı. Birkaç gün sonra da "sansür yasası"yla ceza kanununa eklenen bu yeni suç ilk kez bir suç duyurusunun gerekçesi oldu. Suç duyurusunun sahibi Emniyet Genel Müdürlüğü; suçlanan ve yargılanması istenen ise muhalefet lideri **Kemal Kılıçdaroğlu** idi. Hemen ardından da, "halkı yanıltıcı bilgiyi alenen yayma" ile suçlanarak tutuklanan **ilk isim bir gazeteci** oldu. Bu taze düzenlemenin etkilileri 2022'de henüz tam hissedilmemişti ki iktidar konuya açıklık getirdi! İcat ettiği "**boş tweet**" ile ülkedeki özgürlüklerin ne kadar geliştiğini de ortaya koyan Adalet Bakanı, yasanın Gezi eylemleri gibi dönemlerde devreye gireceğini söyledi. Erdoğan da, "önümüzdeki dönemde bunun faydalarını birçok alanda göreceğiz" dedi.

İfade Özgürlüğü Derneği'nin **son raporuna** göre; 2021 sonu itibarıyla Türkiye'den 574 bin 798 web sitesi, 150 bini aşkın URL adresi, 8 bin 350 Twitter hesabı, 55 bin 500 tweet, 13 bin 500 YouTube videosu, 9 bin 500 Facebook içeriği ve 9 bin Instagram içeriği erişime engelli. Bir yıl içinde engellenen alan adı ve web sitelerinin sayısı 2021 yılında 100 bini aşarken, öte yandan bir yıllık sürede 251 farklı sulh ceza hakimliği tarafından verilen toplam 839 farklı kararla 5 bin 436 haber erişime engellendi, 4 bin 445 haber yayından çıkarıldı ve sansürlendi. Sansür kararlarına damgayı itibar, onur ve haysiyeti incinen üst düzey kamu şahsiyetleri vurdu. Cumhurbaşkanı ve ailesinden bakanlara, milletvekillerinden kayyım rektöre, bürokratlardan iş insanlarına çok sayıda şahsiyet sulh ceza hakimliklerine koşarken; ifade ve basın özgürlüğü, AYM ve AIHM içtihatları hiçe sayılarak sulh ceza hakimlikleri istisnasız hepsinin kişilik haklarının ihlal edildiğine karar verdi. Herhangi bir kişilik hakkı ihlali içermeyen, yayınlanmasında kamu yararı olduğu tesbit edilen binlerce haber ve içerik **unutulma hakkı** gerekçesiyle de sansürlenirken bu hak uygulamada ayrı bir sansür mekanizması olarak kullanılıyor. En çok "**yolsuzluk ve usulsüzlük**" haberleri sansürlenirken, **sansür talepleri çoğunlukla Cumhurbaşkanı Erdoğan, ailesi, partisinin belediye başkanları veya yöneticileriyle iş insanlarından, şirketlerden ve bürokratlardan** geliyor.

İktidara göre, "sosyal medyanın denetim altına alınması milli birlik ve güvenlik" için hayat memat konusu, ülkede mobil servis sağlayıcılar da dahil tüm kullanıcıların internet hareketleri, kişisel verileriyle birlikte **Bilgi Teknolojileri ve İletişim Kurumu**'na akıyor. Toplumun tamamını ilgilendiren deprem, kaza, orman yangını, sel felaketi, ekonomik kriz, sınır ötesi askeri hareket ve yolsuzluk gibi birçok konuda iktidarın ilk icraatı her zaman **dayanağı OHAL KHK'sı ile çıkan** sosyal medya kısıtlamaları ve paylaşımlara yönelik operasyonlar. TİHV'nin verilerine göre; 2022'de sosyal medya paylaşımları gerekçesiyle 1'i çocuk en az 90 kişi gözaltına alındı, 6 kişi tutuklandı. Dicle Fırat Gazeteciler Derneği'nin verilerine göre; 2022 yılında 56 internet sitesi kapatıldı, 1.109 haber ve 20 bin 210 sosyal medya paylaşımına erişim engellendi. Türkiye, bu yıl da "**internetin özgür olmadığı ülkeler**" kategorisinde.... Cumhurbaşkanlığı ofisi internet sansüründe boyut atlarken, Twitter ve TikTok'tan en çok "içerik kaldırma" talebinde bulunan ve "en çok içerik kaldırtan" ülkeler sıralamalarında liste başlarındayız. **Online müzik ve podcast servisine** bile "dini değerlere ve devlet büyüklerine hakaret"ten soruşturma açıldı.

Üniversitelerin “devlet eliyle” hizaya getirilmesinin darbe dönemlerinde bile görülmedik boyutlara ulaştığı, kampüslerin polis karakollarına çevrildiği Türkiye’de, iktidarın üniversiteleri fethi 2022 boyunca da kesintisiz sürdü. Birçok üniversitenin rektörünün ya partili eski vekil ya vekil adayı ya da vekil yakını olduğu Türkiye’de, üniversite rektörlerinin büyük çoğunluğunun ya hiç uluslararası yayını bulunmuyor ya da var olan çalışmalarına hiç atıf yapılmamış durumda. Akademide artık sıradanlaşan kişiye özel kadro ilanlarının en ekstrem örneklerine bile şaşırıyoruz. Yıl boyunca Erdoğan’ın keyfi atamalarına yenileri eklenirken, örneğin üniversitedeki kadrolaşmasıyla, muhalif akademisyenlere ve öğrencilere açtığı soruşturmalarla ve yakınlarına yapılan torpillerle ün yapan Kocaeli Üniversitesi rektörü yerine yenisi atanınca hem Erdoğan’a danışman, hem de YÖK’e üye oldu. Boğaziçi Üniversitesi akademisyenleri ve öğrencilerinin kayyım rektöre karşı “özerk” ve “demokratik üniversite” talebiyle başlattıkları eylemler ikinci yılını geride bıraktı. Açılan davalara yenileri eklenirken yıl boyunca yüzlerce öğrenci yargılandı ve yargılanmaya devam ediliyor. Bu arada kayyım rektör; okulda kadrolaşmaya, muhalif akademisyenlerin ders vermesini engellemeye, onları okuldan uzaklaştırmaya devam etti. Protestolar sürerken bu sefer de YÖK imdada yetişti; üniversitenin seçilmiş 3 dekanı görevden alındı. Atanmış rektör, tepeden indirilerek getirilen atanmış dekanlarla üniversitenin tabutuna son çivileri de çaktı; artık bir zamanlar ülkenin en önemli üniversitelerinden birisi olarak gösterilen Boğaziçi’ni artık atanmış 4 kişi tepeden inme ve keyfi kararlarla yönetiyor.

İktidar eliyle köpürtülen ve muhalefetin önemli kesimleri tarafından da destek bulan “milliyetçilik, yabancı düşmanlığı ve nefret söylemi” toplumsal gerilimden hem beslenmeye, hem de onu büyütme devam etti. TİHV’nin verilerine göre; 2022’nin 11 ayında LGBTİ+’lar, mülteciler/göçmenler, Kürtler, Aleviler ve gayri müslimleri hedef alan ırkçı ve nefret içerikli saldırılar sonucu 15 kişi yaşamını yitirdi, 41 kişi yaralandı.

Devlet tarafından programlı ve bilinçli şekilde hak ihlallerine maruz bırakılan LGBTİ+'lar geçmiş yıllarda olduğu gibi 2022 boyunca iktidarın kurumsallaşan nefretinin ana hedefindeydi yine. Onur Haftası etkinlikleri 2022 yılında ülke genelinde yasaklıydı, İstanbul'da 2015 yılında başlayan ve kesintisiz yasak bu yıl da sürerken en az 582 kişi gözaltına alındı. Devletin himayesinde kent kent dolaşan nefret mitingleri düzenlendi, bu mitingler için kamu spotu bile hazırlandı. Yerel yönetimler LGBTİ+ yurttaşlara verdikleri hizmetler nedeniyle soruşturmaların hedefi oldular.

Tıpkı önceki yıllar gibi 2022 de vicdani ret hakkının yok sayıldığı, vicdani retçilerin hak ihlallerine maruz kaldığı, yargılandıkları ve cezalandırıldıkları bir yıl oldu. Öte yandan ülkenin her tarafında ekolojik yıkım ve talan hız kesmeden sürerken doğa savunucuları da yıl boyunca hedeftekiler arasındaydı.

“Eşit yurttaşlık” talep eden Alevi-Bektaşiler devlet eliyle ayrımcılığa uğramaya, asimilasyon ve yok etme politikalarına muhattap olmaya devam ederken cemevlerine yönelik eş zamanlı saldırılar düzenlendi. Erdoğan'ın ‘açılım’ adı altında sunduğu, Alevi-Bektaşî örgütlerinin tarihsel ve kültürel birikime el koyma ve kimliğini yok etme girişimi olarak tanımladığı kanun teklifi Meclisten geçti. Aleviliği ‘kültür’ ifadesiyle tanımlayan düzenlemeyle cemevi kurulabilmesi mülki idare iznine bağlandı. Öte yandan AIHM'nin zorunlu din derslerinin kaldırılması ve cemevlerinin ibadethane olarak kabul edilmesi konusundaki kararlarıyla ilgili hiçbir somut adım atılmadı. Öte yandan Hristiyan ve Yahudiler de ırkçı ve nefret içerikli tehditlere ve saldırılara maruz kaldı.

Türkiye sanatsal ifade özgürlüğü ihlallerinde dünya genelinde açık ara lider. Yıla damga vuran bir diğer başlık konser ve festival yasakları oldu. İçişleri Bakanlığı toplamda iptal edilen konser ve festival sayısını 19 açıklarken, TİHV'nin verilerine göre; konser, festival, tiyatro oyunu gibi 27 etkinliğin mülki idare amirleri tarafından yasaklandığını, 27 etkinliğin de belediyeler, kamu kurumları ya da organizasyon şirketleri tarafından kimi zaman tepkiler nedeniyle, kimi zaman gerekçesiz olarak iptal edildiğini kayıt altına aldı. Yasaklanan etkinliklerin “kamu güvenliğine tehdit oluşturacağı, kamu düzeni ve genel asayişin bozulmasına neden olacağı” öne sürüldü.

Müzişyen Sezen Aksu, yıllar önce seslendirdiğı bir şarkısındaki “Adem ve Havva” göndermesi nedeniyle hedef gösterildi, Erdoğan da sanatçıyı “dilini koparmak” ile tehdit etti. Şarkıcı Gülşen sahnede yaptığı İmam Hatipliler esprisi nedeniyle tutuklandı. Oyuncu Ezgi Mola sosyal medya üzerinden “tecavüz sanığına hakaret ettiğı” iddiasıyla mahkum edildi, oyuncuya destek olan meslektaşlarına da davalar açıldı. Kùltür Sanat Derneğı’nin faaliyetleri ve etkinlikleri “örgütsel faaliyet” olmakla suçlandı. Kùltür ve Turizm Bakanlığı, hedef alınan yönetmen Emin Alper’in ödüllü filmine verdiği finansal yapım desteğini yasal faiziyle birlikte geri istedi.

Mùlteçiler/göçmenler açısından da son derece zorlu bir yıldır. Güvenlik güçleri ve insan kaçakçılarının elinde ölüme sürüklendiler. İrkçi grupların ellerinde sopa ve kesici aletlerle adeta “insan avı”na çıktığı görüntüler sosyal medya ve ajanslara düştü. Artan saldırılara ilişkin ilgili bakanlıklar ve iktidarın yanısıra muhalefet partileri de sessizliğe gömüldüler. Göç İdaresi henüz yıl tamamlanmadan ÷lke tarihindeki en yüksek sınırdışı sayısına ulaşıldığını açıkladı. İçişleri Bakanı göçmenlerin halihazırda kayıtdışı ucuz iş gücü olduklarının önemine(!) dikkat çekti. Hortlatılan yabancı düşmanlığı ikliminde görünür olanlar devletin hiç aracısız, doğrudan faili olduğu saldırıların hedefi oldular, sınırdışı edilmekle tehdit edildiler, pes etmek zorunda kaldılar...

Cezasızlık, yaygın ve sistematik bir devlet pratiğı olarak 2022 yılında da varlığını sürdürdü. Adliyelerden yükselen adalet çığılıkları yine karşılıksız bırakılırken yargı kararları ise adalet isteyenlere karşı “sopa” olarak kullanıldı. Hrant Dink cinayeti 16 yıldır karanlıkta. Diyarbakır Barosu Başkanı Tahir Elçi’nin katledilmesinin üzerinden 7 yıl geçti, gerçek katilleri halen bulunmadı, hala tek bir kişi cezalandırılmadı. Musa Anter’in katledilmesine ilişkin açılan dava zaman aşımından düştü. Böylece MİT ve Susurluk Raporları, itiraflar, AİHM kararı ve tüm delillere rağmen 90’lı yıllarda devletin faili olduğu bir cinayet daha cezasız bırakıldı. Talimatı verenler de, failler de apaçık ortada olsa da Roboski’ye adalet 11 yıldır gelmedi. Ne ‘emri ben verdim’ diyen dönemin başbakanı, ne de göz göre göre insanların üzerine bomba yağdıranlar; tek bir kişi bile yargı önüne çıkarılmadı.

İçişleri Bakanı'nın açıkladığı veriler tabloyu zaten ortaya koyuyordu; son beş yılda işkence ve kötü muamele nedeniyle 881 personel hakkında disiplin cezası uygulandı, orantısız güç ve işkence iddialarıyla ilgili soruşturulan 2 bin 594 kolluk görevlisinden sadece 12'si ceza aldı. Cezasızlık zırhı ile en fazla korunan kolluk güçlerinin bağlı olduğu İçişleri Bakanı, Türkiye tarihinde eşi benzeri görülmemiş bir aleniyetle kolluğu başta işkence ve kötü muamele yasağı olmak üzere, Anayasal sınırların dışına çıkmaya alenen teşvik etmeyi bu yıl da sürdürdü.

Baran Tursun Vakfı'nın verilerine göre, yapılan kanun değişikliği ile polisin silah kullanma yetkisinin genişletilmesinin üzerinden geçen 15 yılda polislerin kullandığı orantısız güç sonucu 430 kişi yaşamını yitirdi. 2022 yılının ilk 11 ayında TİHV'ye işkence ve diğer kötü muamele iddiasıyla toplam 1.130 kişi başvuruda bulundu. İHD'nin tesbitlerine göre, resmi gözaltı yerlerinde en az 980 kişi işkence ve diğer kötü muameleyle maruz kaldı.

Suçun faili kolluk kuvvetleri olunca kameralar ya kayıt almadı, ya da bozuldu! İşkence faili olan ve hala görev başında olan polislere nasıl olduysa bir türlü ulaşamadı. İdareciler haklarındaki şikayeti kendileri inceleyerek, soruşturmaya yer olmadığına karar verdi. Valilikler işkenceye “orantılı güç” diyerek yargı kararlarına rağmen soruşturma izni vermedi. Polis kurşunuyla yaşanan ölümlere “kaza”, “polisin ayağı takıldı” dendi. İdare, “İşkenceye sıfır tolerans”tan “bir kereden işkence olmaz”a geçti. Mülki idare, milletvekilinin ayağını kıran polisi ve işkenceyi savunurken Meclis ise üç maymunu oynadı. AYM'nin “kötü muamele” kararı verdiği polisler terfi ettirildi. Yargı makamları kolluğa cezasızlık zırhı sağlamak için 13 yaşındaki çocuğu bile “örgüt üyesi” yaptı ya da işkence görüntülerine rağmen “delil” bulamadı. Bir babaya 2015 yılında Diyarbakır'ın Sur ilçesinde ilan edilen sokağa çıkma yasağı sürecinde yaşanan çatışmalarda yaşamını yitiren oğlunun kemikleri 7 yıl aradan sonra bir torba içerisinde teslim edilirken AYM, Cizre'de sokağa çıkma yasakları sırasında hayatını kaybedenlerle ilgili başvuruda hak ihlali bulmadı.

Adalet Bakanlığı'nın verilerine göre, Türkiye'de bulunan toplam kapasitesi 286 bin 797 olan 396 cezaevinde 1 Aralık tarihi itibarıyla 336 bin 315 tutuklu ve hükümlü bulunmakta. Avrupa Konseyi'nin verilerine göre, Türkiye en fazla hapis hane nüfusu ve en fazla hapis cezası verilen ülkeler sıralamasında Rusya'nın ardından ikinci sırada olan ve son 10 yılda Avrupa'da hapsedilme oranı yüzde 89 ile en fazla büyüyen ülke. Nitekim devletin verilerine göre, nüfusu son 17 yılda 6 kat artmış durumda olan cezaevlerindeki hak ihlalleri 2022'de de bütün yoğunluğuyla devam etti. Son bir yılda hapis hanelerde en az 75 kişi hayatını kaybetti. Hayatını kaybedenlerin 34'ünün "intihar ettiği" iddia edildi.

Tüm bunlar yaşanırken hasta yakınlarının adalet talebiyle bir yılı aşkındır İstanbul'da düzenlediği ve her seferinde istisnasız polis müdahalesiyle karşılaşarak gözaltına alındığı Adalet Nöbeti'nin 39. haftasında Kadıköy'de düzenlenen eyleme saldıran polis, HDP eski Milletvekili ve İstanbul İl Eş Başkanı Ferhat Encü'ye tokat attı. O anları kayıt altına alan Artı TV kameramanı Mehmet Zeki gözaltına alındı. Eylemde 69 kişi işkenceyle gözaltına alınırken valilik ise polis şiddetini "tahrik" diyerek savundu. Ertesi gün yaşananları protesto etmek için HDP Kadıköy İlçe Binası önünde bir araya gelen kitleye de polis, kaymakamlığın 'yasak kararı' gerekçesiyle yine saldırdı. 103 kişi işkence ile gözaltına alınırken, HDP Eş Genel Başkanı Mithat Sancar'ın polisler tarafından ablukaya alındığı, partisinin binasına gitmesine engel olduğu görüntüler ise aslında 2022 Türkiye'sini özetliyordu; "özgür değiliz hiçbirimiz"!

“SUÇLU”(!?) YAZILAR, SÖZLER, PAYLAŞIMLAR... 2022’deki İfade Özgürlüğü İhlallerinden Örnekler

“Adalet isteme suçu”

Eşi ve iki oğlu, AKP Milletvekili İbrahim Halil Yıldız’ın koruma ve yakınları tarafından katledilen ve 9 Mart 2021’den bu yana Urfa Adliyesi önünde “adalet” isteyen Emine Şenyaşar hakkında açılan soruşturmaların sayısı 17’ye çıkarken, söz konusu soruşturmalardan 6’sı davaya dönüşmüş durumda ve yargılamalar sürüyor.

“Teşbih yapma suçu”

Gazeteci Sedef Kabaş katıldığı bir televizyon programındaki sözleri nedeniyle “Cumhurbaşkanına hakaret” suçlamasıyla tutuklandı. Dosya kapsamında 49 gün tutuklu kalan gazeteci, ilk duruşmada 2 yıl 4 ay hapse mahkum edildi.

“Hak savunucusu olma suçu”

İnsan Hakları Derneği Genel Başkanı Öztürk Türkdoğan, hak savunuculuğu faaliyetleri ve derneğin yaptığı açıklamalar nedeniyle 2022 yılında “örgüt üyeliği”, “kamu görevlisine hakaret” ve “devleti aşışlamak” suçlamasıyla 3 ayrı davada yargılandı. Davaların ikisi beraatle sonuçlandı.

“Hak savunucusu olma suçu”

2019 yılında düzenlenen ‘Hukuk, İnsan Hakları ve Dersim’ başlıklı paneldeki konuşması nedeniyle “terör örgütü propagandası yapmak” ile suçlanan İnsan Hakları Derneği Eş Genel Başkanı Eren Keskin ilk duruşmada beraat etti. Ayrıca Keskin hakkında, HDP İzmir İl Örgütü’ne yönelik saldırıda katledilen Deniz Poyraz’ın babasına açılan davaya tepki gösterdiği sosyal medya paylaşımı nedeniyle de “hakaret” ve “terörle mücadelede görev almış kişileri hedef göstermek” iddiasıyla dava açıldı. Yargılama 2023 yılında başlayacak.

“Cumartesi Annesi olma suçu”

27 yıl önce gözaltında kaybedilen Murat Yıldız’ın annesi Hanife Yıldız’a, Kayıplar Haftası etkinlikleri kapsamında Cumartesi Anneleri’nin yaptığı basın açıklamasında yaptığı konuşma nedeniyle “kamu görevlisine hakaret” iddiasıyla dava açıldı.

“Oğlunun katiline verilen cezaya tepki gösterme suçu”

Ankara’da alkollü sürücünün katlettiği oğlunun katiline verilen cezaya ve ‘iyi hal indirimi’ uygulanmasına tepki gösterdiği için mahkeme hakimi ve savcısına “hakaret etmek” ile suçlanan baba Menderes Gündüz’e dava açıldı. Gündüz yargılama sonucunda “kamu görevlisine hakaret” suçlamasıyla 8 bin 840 TL adli para cezasına mahkum edildi.

“Ekmek zamlarını eleştirme suçu”

Konuk olduğu televizyon programında, ekmek fiyatına gelen zamlar ile ilgili tartışma sırasında “Ekmek aptal toplumların temel gıda maddesidir. Bizim toplum ekmek ile doyduğu için başında 20 senedir böyle yöneticiler duruyor” diyen Ekmek Üreticileri Sendikası Başkanı Cihan Kolivar “Erdoğan’a hakaret” iddiasıyla tutuklandı. 10 gün cezaevinde kalan kolivar hakkında dava açıldı. ‘Cumhurbaşkanına hakaret’, ‘halkın bir kesimini alenen aşağılamak’ ve ‘Türk milletini alenen aşağılamak’ suçlarından toplamda 9 yıl 1 aya kadar hapsi isteniyor.

“Karikatür paylaşma suçu”

Brezilyalı çizir Carlos Latuff’un Berkin Elvan ve Somalı madencilerle ilgili iki karikatürünü paylaşan avukat Efan Bolaç hakkında “Cumhurbaşkanına hakaret” iddiasıyla dava açıldı. Dava 2023 yılında devam ediyor.

“Reichstag yangınına hatırlatma suçu”

2017 yılında sosyal medya üzerinden paylaştığı bir yazısı nedeniyle yargılanıp beraat eden Kürt siyasetçi, yazar ve aktivist Mahmut Alınak, istinaf mahkemesinin bozma kararı sonrası yeniden görülen davada “Cumhurbaşkanına hakaret” suçlamasıyla 1 yıl 2 ay hapse mahkum edildi. 15 Temmuz darbe girişiminin, Hitler’in “Reichstag Yangını”nı diktatörlüğünün perçinlemek için kullanması gibi iktidar tarafından fırsata dönüştürüldüğünü söylediği yazısı nedeniyle mahkum edilen Alınak, ceza onanırsa 11. kez cezaevine girecek.

“25 Kasım eylemlerine katılma suçu”

25 Kasım Kadına Yönelik Şiddete Karşı Uluslararası Mücadele Günü kapsamında kadın örgütlerinin çağrısıyla ülkenin dört bir yanında biraraya gelen ve şiddetin son bulmasını isteyen kadınlar, polis şiddetiyle karşılaştı. İstanbul’da Beyoğlu Kaymakamlığı tarafından “iç barışı tehdit edebileceği ve kamu düzenini bozabileceği” gerekçesiyle yasaklanan eylem öncesi Taksim ve çevresi ablukaya alındı, en az 216 kadın gözaltına alındı. Kadınlar gözaltına alınırken olduğu gibi polis araçlarında, hastanede ve karakolda da şiddete uğradı. 2 gün sonra Kadıköy’de bir araya gelen kadınların eylemi bu sefer de Kadıköy Kaymakamlığı tarafından yasaklandı. İki farklı açıklamada en az 140 kadın darp edilerek gözaltına alındı. Öte yandan, eylemlerde gözaltına alınanlar arasında bulunan mülteci kadınlar sınırdışı edilme tehdidiyle karşı karşıya bırakıldı. Ankara’daki açıklamada 7 kadın Kürtçe döviz taşıdıkları gerekçe gösterilerek gözaltına alınırken, İzmir’de Karaburun Kadın Platformu tarafından düzenlenen yürüyüşte bir kadın tarafından taşınan, kadının bir erkeği parmağıyla ezdiği karikatürize edilen döviz, Cumhurbaşkanına hakaret sayıldı. Dövizi taşıyan kadın, eylem sonrasında gözaltına alındı. Eylemlere Hakkari, Şırnak, Van, Ağrı ve Erzurum’da da polis saldırdı, çok sayıda kadın darp edilerek gözaltına alındı.

“İstanbul Sözleşmesi’ni savunma suçu”

İstanbul Sözleşmesi’nin fesh edilmesini protesto için 2021 yılında İzmir Alsancak’ta düzenlenen eylemde darp edilerek gözaltına alınan kadınlardan 18’ine “2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu’na muhalefet etmek” suçlamasıyla dava açıldı.

İstanbul Sözleşmesi’ni savundukları için yargılandıkları davanın duruşması öncesi Ankara Adliyesi’nde düzenledikleri basın açıklamasına yönelik polis saldırısında gözaltına alınan ve duruşmaya katılmaları engellenen 8 kadına ikinci bir dava açıldı.

Ankara Kadın Platformu’nun 2020 tarihinde İstanbul Sözleşmesi’nden geri çekilme kararına karşı yaptığı eylemde gözaltına alınan 33 kadının “2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu’na muhalefet” iddiasıyla yargılandıkları dava beraatle sonuçlandı.

İktidarın İstanbul Sözleşmesi'nden çekilmesine karşı 2021 yılında Van'da yapılan protestoya katılım çağrısı yaptıkları videoyu sosyal medyada paylaştıkları için yargılanan, aralarında Van Tuşba Belediyesi Eş Başkanı Ayşe Minaz, Muradiye Belediyesi Eş Başkanı Leyla Balkan ve HDP İpekyolu İlçe Eş Başkanı Canan Uzunay'ın da olduğu 7 kadın beraat etti.

“Onur Yürüyüşüne katılma suçu”

2022 yılında; Boğaziçi Üniversitesi'nde Onur Yürüyüşü'nde polis tarafından darp edilerek gözaltına alınan 70 öğrenci hakkında, Eskişehir Onur Yürüyüşü'nde darp edilerek gözaltına alınan 8 kişi hakkında davalar açılırken bir önceki yıl İstanbul ve Eskişehir'deki Onur Yürüyüşleri'nde gözaltına alınan toplam 64 kişiye 5 ayrı dava açıldı. Davalardan üçü beraat ile sonuçlandı.

“Savcının icraatlarını hatırlatma suçu”

Osman Kavala'nın tutuklanmasını sağlayan savcının icraatlarını anımsatan avukat Aslı Kazan hakkında “hakaret” suçlamasıyla dava açıldı. Avukat yargılama sonucu beraat etti.

“Pankart asma suçu”

Konya'da yaşanan ırkçı saldırıda aynı aileden 7 kişinin katledilmesini kınamak için HDP'nin Van İpekyolu ilçe binasına asılan pankart nedeniyle parti üye ve yöneticilerine dava açıldı. 4 HDP'li “halkı kin ve düşmanlığa alenen tahrik” iddiasıyla mahkum edildiler.

“Belgesel çekme suçu”

Tepkilere neden olan kalıcı yaz saati uygulamasıyla ilgili belgesel çekimi için Ankara Tuzluca'yı'da aldığı görüntü sırasında aracı görüntülenen polislerin şikayeti sonucu gözaltına alınan belgesel yönetmeni ve gazeteci Sibel Tekin, “örgüt üyeliği” suçlamasıyla tutuklandı. Hakkında dava açılan Tekin'in çeşitli örgütlerle bağlantılı olduğu öne süren ancak hangi örgüte üye olduğu belirtmeden “silahlı örgüte üye olma” suçundan ceza isteyen savcı, belgeselciyi gündüz çekim yapmadığı için profesyonel bulmadı(!), örgüt talimatıyla keşif yaptığını öne sürdü.

“Bakan akrabasının aldığı ihaleyi haberleştirme suçu”

Bodrum'daki deniz manzaralı devasa devlet arazisi için düzenlenen ihaleyi Sanayi ve Teknoloji Bakanı Mustafa Varank'ın kuzeni ile AKP'ye yakınlığıyla bilinen Cevahir şirketinin almasını “Deniz manzaralı araziye Varank'ın ‘kuzeni’ kaptı!” başlığıyla haberleştiren BirGün gazetesi muhabiri İsmail Arı hakkında “kamu görevlisine hakaret” suçlamasıyla dava açıldı. Varank ayrıca gazeteye 2 ayrı tazminat davası açtı.

“Gazeteci olma suçu”

İstinaf mahkemesi, sokağa çıkma yasağı döneminde öldürülen gazeteci Rohat Aktaş ile ilgili yaptığı açıklama nedeniyle “Cumhurbaşkanına hakaret” ve “kamu görevlisine karşı görevinden dolayı hakaret”ten hapse mahkum edilen gazeteci Hakkı Boltan'a verilen cezayı az buldu. Gazeteci yeniden yargılanacak.

“İrkçi saldırı haberi yapma suçu”

2018 yılında iki yurttaşın Kürtçe konuştukları için saldırıya uğramasıyla ilgili Evrensel gazetesinde yayımlanan “Sakarya'da ırkçı saldırı, baba hayatını kaybetti, oğlu tedavi altında” başlıklı haber nedeniyle gazetenin Sorumlu Yazı İşleri Müdürü Görkem Kınacı'ya “halkı kin ve düşmanlığa alenen tahrik” suçlamasıyla dava açıldı.

“Özgür Gazeteciler Cemiyeti üyesi olma suçu”

Haber kaynakları ile yaptığı telefon görüşmeleri, sosyal medya paylaşımları ve KHK ile kapatılan Özgür Gazeteciler Cemiyeti üyeliği gerekçe gösterilerek “örgüt propagandası yapmak” ile suçlanan gazeteci Durket Süren, 1 yıl 6 ay 22 gün hapse mahkum edildi.

“İşkenceyi haber yapma suçu”

Van’da iki yurttaşın askerlerce alıkonulup helikopterden atılarak işkence görmesini haberleştirmelerinin ardından tutuklanan 5 gazetecinin yargılandıkları dava beraatle sonuçlandı. Ancak gazeteci Nazan Sala’ya 2007’de başlatılan ve bu yargılanmayla birleştirilen dosya kapsamında “örgüt propagandası” iddiasıyla hapis cezası verildi. Gazetecilerden 4’ü haberin ardından Ekim 2020’de tutuklanmış; yaklaşık 6 ay sonra görülen ilk duruşmada tahliye edilmişti.

“Orman yangınlarını yazma suçu”

2021 yılında arka arkaya yaşanan orman yangınlarıyla ilgili kaleme aldığı “Türkiye yanıyor saray izliyor” başlıklı köşe yazısı nedeniyle Evrensel gazetesi yazarı Ender İmrek’e “Cumhurbaşkanına hakaret” suçlamasıyla dava açıldı. 2023 yılının ilk günlerinde görülen davanın ikinci duruşmasında İmrek beraat etti.

“Haber paylaşma suçu”

Korgeneral Musa Çitil’in kendisiyle ilgili bir haberi sosyal medyadan paylaştığı için şikayetçi olduğu gazeteci Ahmet Kanbal, “terörle mücadelede görev almış kişileri hedef göstermek” suçlamasıyla 1 yıl 3 ay hapis cezasına mahkum edildi. Kanbal ayrıca İçişleri Bakanı Süleyman Soylu’nun istifasını açıklamasının ardından yaptığı bir başka paylaşım nedeniyle “kamu görevlisine hakaret” ile suçlandı. Dava ilk duruşmada beraat ile sonuçlandı. Gazeteciye ayrıca tecavüz faili uzman çavuşlara ilişkin haberler, kayyım yönetimindeki belediyedeki usulsüzlük haberleri ve Mardin Valiliği’nin Kürtçe tiyatro yasağına ilişkin yaptığı haberler nedeniyle “halkı kin ve düşmanlığa tahrik” iddiasıyla bir soruşturma açıldı.

“Haber yazma suçu”

Recep Tayyip Erdoğan Üniversitesi öğretim üyesi Doç. Dr. Serkan Hacıcaferoğlu’nun öğrencilere yönelik taciz ve mobbing iddialarını haberleştirdiği için Çağdaş Gazeteciler Derneği Rize Şube Başkanı Genççağa Karafazlı hakkında dava açıldı. Söz konusu haberle ilgili de erişim engeli getirildi. Gazetecinin yargılanmasına 2023’te devam ediliyor.

“Gazetecilere açılan davayı haberleştirme suçu”

Bianet’in 7 Aralık 2021 tarihinde yayımlanan “Erdoğan’ın avukatının rüşvet iddialarını haberleştiren gazetecilere dava” başlıklı haber nedeniyle haber portalının o dönem Yayın Yönetmenliğini yürüten gazeteci Nazan Özcan hakkında “hakaret” ve “iftira” suçlamasıyla dava açıldı. Gazetecinin yargılanmasına 2023’te devam ediliyor.

İleri Haber eski Genel Yayın Yönetmeni Doğan Ergün ve dönemin Sorumlu Müdürü olan mevcut Genel Yayın Yönetmeni İzel Sezer hakkında, rüşvet pazarlığı yaptığı iddia edilen Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın eski avukatı Mustafa Doğan İnal ile ilgili haber nedeniyle “hakaret” suçlamasıyla açılan davayla ilgili İleri Haber sitesinde yayınlanan habere de dava açıldı. Dava kapsamında Sezer ile birlikte haber sitesinin şu anki Sorumlu Yazı İşleri Müdürü Batuhan Batan “hakaret” iddiasıyla yargılanıyorlar.

“İhale haberi yapma suçu”

Cumhuriyet gazetesinde yayınlanan “Bilal Erdoğan’ın şanslı arkadaşı” ve “Arkadaş ihale zengini” başlıklı haberler nedeniyle “hakaret” ile suçlanan gazetenin yöneticileri Serkan Ozan, Olcay Büyüктаş Akça, Ozan Yurtoğlu ve muhabir Hazal Ocak ayrı ayrı 2 bin 180 TL para cezasına mahkum edildiler.

“Gazeteci olarak eylemi takip etme suçu”

2020 yılında haklarını alamayan BİMEKS işçilerinin İstanbul’da düzenlediği bir protestoyu takip ederken polis tarafından engellenen ve gözaltına alınan gazeteci Sultan Eylem Keleş ve 4 işçiye “görevi yaptırmamak için direnme” ve “hakaret” suçlamalarıyla dava açıldı. Yargılama 2023’te devam ediyor.

“Basına ödül verme suçu”

Doğa tahribatları, HES ve maden ocakları haberleri nedeniyle Jin TV’ye ödül verdikleri için “örgüt propagandası” ile suçlanan Mimarlar Odası Ankara Şubesi Başkanı Tezcan Karakuş Candan ve dönemin 6 Yönetim Kurulu üyesine dava açıldı. Yargılama 2023’te sürüyor.

“Rüşvet iddialarını haberleştirme suçu”

2018’de Adıyaman Gerger’de görevli hakim Batuhan Maraşlı hakkındaki rüşvet iddialarını haberleştiren ve iddialarla ilgili belgeleri yayınlayan Gerger Fırat gazetesi Haber Müdürü Özgür Boğatekin ve gazetenin yazarı Hacı Boğatekin hakkında dava açıldı.

“Basın açıklaması yapma suçu”

Eylemlerin valilik tarafından yıllardır yasaklandığı Van’da sağlık meslek örgütlerinin özlük hakları ve hayatını kaybeden meslektaşları için yaptıkları basın açıklamalarında gözaltına alınan oda ve sendika yöneticileri ile hak savunucularına “2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu’na muhalefet” suçlamasıyla iki ayrı dava açıldı. Yargılamalar sürüyor.

“Haber paylaşma suçu”

JinNews editörü Nişmiye Güler hakkında, haber paylaşımları gerekçe gösterilerek “örgüt propagandası yapma” iddiasıyla dava açıldı.

“Yazı yazma suçu”

Kaleme aldığı bir köşe yazısı nedeniyle, 2016 yılında Diyarbakır Büyükşehir Belediye Başkanlığı’na kayyım olarak atanan Kaymakam Cuma Atilla’ya “hakaret” etmekle suçlanan tiyatro sanatçısı Orhan Aydın, 1 yıl hapis cezasına mahkum edildi.

“Paylaşım yapma suçu”

Jin News muhabiri Beritan Canözer’e sosyal medya paylaşımları gerekçe gösterilerek “terör örgütü propagandası yapmak” suçlamasıyla dava açıldı. Gazeteci 3 yıl 1 ay 15 gün hapse mahkum edildi.

“Erdoğan’ın karikatürlerini haber yapma suçu”

2015 yılında yayımlanan “Alman karikatüristler Erdoğan’ı fena çizdi” başlıklı haber nedeniyle “Erdoğan’a hakaret”ten 11 ay 20 gün hapse mahkum edilen Evrensel gazetesi Sorumlu Yazı İşleri Müdürü Cem Şimşek’in istinaf başvurusu reddedildi.

“Ekonomist olma suçu”

Daha önce de aynı suçlamayla hakkında 3 ayrı dava açılan ve hepsinden beraat eden gazeteci ve iktisatçı Mustafa Sönmez hakkında twitter paylaşımı nedeniyle “Cumhurbaşkanına hakaret”ten yeni bir dava açıldı.

“Polis kurşunuyla ölümü belgeleme suçu”

Diyarbakır’da 2017 yılındaki Newroz kutlaması sırasında polis tarafından katledilen Kemal Kurkut’un öldürülme anını fotoğraflayan gazeteci Abdurrahman Gök yargılandığı davada “örgüt üyeliği” suçlamasından beraat ederken “örgüt propagandası” suçlamasından 1 yıl 6 ay 22 gün hapis cezasına mahkum edildi.

“Gazeteci olmak suçu”

Yılın hemen başında Mezopotamya Ajansı Yazı İşleri Müdürü Ferhat Çelik, ajansın yayınladığı haberler nedeniyle aynı gün içerisinde iki kere gözaltına alındı. Kasım ayına gelindiğinde ise Van’ın Çatak ilçesinde işkence görüp askeri helikopterden atılan 2 yurttaşın gözaltına alınma kararı ile olayı ortaya çıkaran gazeteciler hakkında gözaltı kararı veren savcının aynı olduğunu ortaya çıkaran haber nedeniyle Çelik ve haberi paylaşan Jiyan TV İmtiyaz Sahibi İdris Yayla hakkında dava açıldı. Gazeteciler dava kapsamında “terörle mücadelede görev almış kişileri hedef gösterme” yargılanıyorlar.

“Rüşvet ağını ortaya çıkarma suçu”

Cumhuriyet gazetesi muhabiri Nagihan Yılın’ın, “Valilikte yolsuzluk ve rüşvet ağı ortaya çıktı” başlıklı haberine ilişkin soruşturma başlatıldı ve 400 bin TL’lik tazminat davası açıldı. Gaziantep Valisi Davut Gül’ün şikayeti üzerine, habere erişim engeli getirildi.

“Kızı katledilen babaya açılan davayı duyurma suçu”

Gazeteci Rabia Çetin hakkında, HDP İzmir İl Binasına düzenlenen saldırıda katledilen Deniz Poyraz’ın babasına dava açıldığını duyuran tweeti nedeniyle “terörle mücadelede görev almış kişileri hedef göstermek” suçlamasıyla soruşturma açıldı.

“Gazeteci olma suçu”

“Ankara’da Kürt aileye ırkçı saldırı: Kadın ve çocuklar mahalleden çıkarıldı” başlıklı haberi nedeniyle Mezopotamya Ajansı Ankara muhabiri Berivan Altan hakkında soruşturma açıldı. Gazeteci, haberi nedeniyle “halkı kin ve düşmanlığa tahrik veya aşağılama” ile suçlandı.

“Devlet için tehlikeli’ gazeteci olma suçu”

Gazeteciler Sadiye Eser ve Sadık Topaloğlu “örgüt üyeliği” suçlamasıyla 6’şar yıl 3’er ay hapse mahkum edildiler. Mahkeme verdiği cezayı “suç oluşturan bir eylem tespit edilmemiş olsa da devlet ve toplum için tehlikeli” diyerek gerekçelendirdi.

“Diyarbakır Barosu yöneticisi olmak suçu”

Diyarbakır Barosu eski Yönetim Kurulu üyesi avukatlar 2017, 2018 ve 2019 yıllarında 24 Nisan Ermeni Soykırımı’nın yıldönümünde yaptıkları açıklamalar nedeniyle açılan 2 ayrı davada “devleti aşağılamak” suçlamasıyla yargılandılar. Davalar beraatle sonuçlandı. Baronun görevde olan yönetimine de bu yılki 24 Nisan açıklaması nedeniyle aynı suçlamayla soruşturma açıldı.

“Nefrete tepki gösterme suçu”

Diyanet İşleri Başkanı Ali Erbaş'ın 24 Nisan 2020 tarihindeki Cuma hutbesinde kullandığı homofobik ifadelerle “Nefrete inat, yaşasın hayat” başlıklı bir açıklamayla tepki gösteren dönemin İzmir Barosu Başkanı Özkan Yücel ve 10 Yönetim Kurulu üyesi hakkında dava açıldı.

“Tahir Elçi’yi anma suçu”

Roboski Katliamı ve Tahir Elçi cinayetinin yıldönümlerindeki tweetlerinin de arasında olduğu sosyal medya paylaşımları gerekçe gösterilerek gazeteci Rabia Önver’e dava açıldı. Gazeteci “terör örgütü propagandası yapmak” iddiasıyla 1 yıl 6 ay 27 gün hapis cezasına çarptırıldı.

“Feminist Gece Yürüyüşü’ne katılma suçu”

Mart ayında 20’si düzenlenen İstanbul Feminist Gece Yürüyüşü’ne gitmek isterken gözaltına alınan 40 kadına ‘2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu’na muhalefet” suçundan dava açıldı. Öte yandan İstanbul’da 2021’de düzenlenen Feminist Gece Yürüyüşü sırasında attıkları sloganlar nedeniyle “Cumhurbaşkanına hakaret” ve “Kanuna aykırı toplantı ve yürüyüşe katılmak” ile suçlanan 17 kadının da yargılanmasına başlandı.

“8 Mart yürüyüşüne katılma suçu”

Urfa’da 2017 yılında düzenlenen 8 Mart Dünya Kadınlar Günü yürüyüşünde gözaltına alınan ve Valiliğin eylem ve etkinlik yasağı kararı gerekçe gösterilerek “2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu’na muhalefet” ile suçlanan 18’i kadın 20 kişi hakkında dava açıldı. Öte yandan 2022 yılında Antalya’daki 8 Mart Yürüyüşü’ne yönelik polis saldırısında darp edilerek gözaltına alınan 40 kişiye de aynı suçlamayla dava açıldı. Yargılamalar 2023’te sürüyor.

“Ağaç nöbeti tutma suçu”

Muğla İkizköy’deki Akbelen Ormanı’nda, termik santrale yakıt sağlayan linyit madeni sahasının genişletilmesi için ağaçların yok edilmesine karşı başlatılan nöbet eylemine katılan 2 çevreci hakkında “jandarmaya direnme” ve “hakaret” iddiasıyla dava açıldı.

“Erdoğan’ın diplomasını sorma suçu”

Halkın Kurtuluş Partisi (HKP) tarafından parti binalarına asılan “Diploma Nerede?” yazılı pankartların polis tarafından indirilmesiyle ilgili yapılan basın açıklaması nedeniyle partinin avukatı Ayhan Erkan hakkında “Cumhurbaşkanına hakaret” suçlamasıyla dava açıldı. Yargılama 2023 yılında sürüyor.

“Kürdistan paylaşımı yapma suçu”

Akademisyen Hifzullah Kutum “Kürt” ve “Kürdistan” kelimelerinin geçtiği paylaşımları “suç” delili olarak gösterilerek tutuklandı. Hakkında “örgüt propagandası” suçlamasıyla dava açıldı. Dava beraatle sonuçlandı.

“Düğünde eğlenmek suçu”

İstanbul’un Esenyurt ilçesinde 12 Haziran’da yapılan bir düğünde sarı, kırmızı ve yeşil motifler bulunan şal ile söylenen Kürtçe şarkılar gerekçe gösterilerek tutuklanan damat ve 9 kişi ile düğünde sahne alan 3 müzisyen hakkında “örgüt üyesi olmak” ve “örgüt propagandası yapmak” suçlamasıyla dava açıldı. Yargılama 2023’te devam ediyor.

“Kürtçe şarkı söyleme suçu”

Kürtçe şarkı söyledikleri için Mezopotamya Kültür Sanat Derneği üyeleri hakkında “örgüt propagandası” suçlamasıyla dava açıldı. Dava Haziran ayında beraatle sonuçlandı.

“Broşür dağıtma suçu”

CHP Genel Merkezi tarafından hazırlanan “SaBıKa Holding” broşürlerini dağıttıkları için parti üye ve yöneticilerine “Cumhurbaşkanına hakaret” ve ‘kamu görevlisine hakaret’ suçlamalarıyla İstanbul ve Çorum’da davalar açıldı. Davalardan biri beraatle sonuçlanırken, diğer ikisinde yargılamalar sürüyor.

“Vicdani retçi olma suçu”

Askere gitmedikleri için haklarında davalar açılan vicdani retçi Şendoğan Yazıcı, Reha Eskidir, Seyda Can Yılmaz, Cemal Karakuş, İnan Mayıs Aru mahkum edildiler.

“Youtuber olma suçu”

Youtuber Orkun Doğanay Kömürgöz’e internette yayınladığı “Allahım’a şükür bugün de başkanım“, “İbanıma at” ve “Uzun enişteme diss” adlı üç şarkı nedeniyle “Cumhurbaşkanına hakaret” suçlamasıyla 14 ay hapis cezası verildi.

“Paylaşım yapma suçu”

Sosyal medya hesabından paylaştığı Newroz ve Kobani temalı mesajları nedeniyle suçlanan yazar Yavuz Ekinci, “örgüt propagandası yapmak” suçlamasıyla 1 yıl 6 ay 22 gün hapse mahkum edildi.

“Zulüm Bitsin” demek suçu

HDP Kocaeli Milletvekili Ömer Faruk Gergerlioğlu hakkında sosyal medyadan Aysel Tuğluk için yaptığı paylaşımın ardından soruşturma başlatıldı. Soruşturma yıl içerisinde takipsizlikle sonuçlandı.

“Erdoğan’ın sözlerini kendisine iade etme suçu”

Diyarbakır’da 2016 yılında düzenlenen bir mitingde yaptığı konuşmada Erdoğan’ın partisini hedef alan sözlerine karşılık “söylediklerinin hepsini kendisine iade ediyoruz” diyen dönemin HDP Meclis Grup Başkanvekili Çağlar Demirel’e “Cumhurbaşkanına hakaret”ten dava açıldı. Yargılama 2023’te sürüyor.

“Kayyım rektörü protesto etme suçu”

Boğaziçi Üniversitesi’ndeki kayyım rektör protestolarına destek için İzmir’de 3 Şubat 2021’de yapılan basın açıklamasında gözaltına alınanlardan 6’sı hakkında “2911 Sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu’na muhalefet”, “hakaret” ve “görevi yaptırmamak için direnme” suçlamasıyla dava açıldı. Yargılama 2023 yılında sürüyor.

Protestolar kapsamında dokuz ay boyunca Rektörlük binasının önüne öğrencilerin kurduğu nöbet çadırının Rektörlük talimatıyla kaldırılması için yapılan polis müdahalesinde gözaltına alınan 45 Boğaziçi öğrencisine “2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu’na muhalefet” suçlamasıyla dava açıldı.

Kayyım rektörün “6284 sayılı Ailenin Korunması ve Kadına Yönelik Şiddetin Önlenmesi Yasası”ndaki koruma tedbirlerinden yararlanarak kendisini protesto eden öğrencilere karşı tedbir kararı aldırmasının ardından ‘Katledilen kadınlar isyanımızdır, 6284 senin mi sandın?’ pankartıyla eylem yapan 8 öğrenci hakkında aynı suçlamayla dava açıldı.

Boğaziçi Üniversitesi eylemlerine katıldıkları için aynı suçlamayla yargılanan iki kişi 5’er ay hapis cezasına çarptırıldı.

Boğaziçi Üniversitesi'nde gökkuşağı bayrağı taşıdıkları gerekçesiyle gözaltına alınan arkadaşları için bir araya geldikleri Çağlayan Adliyesi'nde eylem yapamadan gözaltına alınan 52 öğrenciye de aynı suçlamayla dava açıldı. Tutuklu arkadaşları için eylem yapan ve "gökkuşağı bayrağı taşıdıkları için" gözaltına alınan 4 öğrenci ve arkadaşlarının gözaltına alınmasını protesto ederken gözaltına alınan 8 öğrenciye açılan dava ise beraatle sonuçlandı.

Boğaziçi Üniversitesi öğrencilerinin gözaltına alınmasına karşı Kocaeli'nde yapılan basın açıklaması nedeniyle "2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu'na muhalefet" ve "görevi yaptırmamak için direnmek" ile suçlanan 14 öğrenci ve 3 hak savunucusunun yargılandığı dava beraatle sonuçlandı.

"Erdoğan'ın diplomasını sorma suçu"

Tiyatro sanatçısı Genco Erkal, sosyal medya paylaşımları nedeniyle "Cumhurbaşkanına hakaret" suçlamasıyla yargılandığı davada beraat etti. Ancak Erdoğan'ın avukatı, beraat kararına itiraz etti. İtirazda, Erkal'ın Erdoğan'a diploma sormasının hakaret olduğu savunuldu.

"İddianameyi haberleştirme suçu"

AYM kararına uymayan; akademisyenlere, gazetecilere, muhalif siyasilere ve hak savunucularına verdiği hapis cezalarıyla adını duyurduktan sonra Adalet Bakan Yardımcısı olan hakim Akın Gürlek, DİAYDER iddianamesini haberleştirdikleri için gazeteciler Canan Coşkun ve Barış Pehlivan hakkında şikayetçi oldu, gazeteciler hakkında "terörle mücadelede görev almış görevlilerin kimliğini açıkladıkları ve hedef gösterdikleri" iddiasıyla dava açıldı. Yargılama sürüyor.

"Röportaj verme suçu"

HDP İzmir İl Binasına düzenlenen saldırıda katledilen Deniz Poyraz'ın babası Abdülilah Poyraz'a Mezopotamya Ajansı'na verdiği röportaj nedeniyle dava açıldı. "Örgüt propagandası" suçlamasıyla açılan davada ikinci duruşmada beraatle sonuçlandı.

"Parti kongresinde konuşma suçu"

2017 yılında partisinin Balıkesir'deki iki ayrı ilçe kongresinde yaptığı konuşmalar nedeniyle "Cumhurbaşkanına hakaret" iddiasıyla yargılanıp beraat eden CHP'li eski vekil Mehmet Tüm istinaf mahkemesi tarafından 11 ay 20 gün hapse mahkum edildi.

"Film çekme suçu"

"Örgüt propagandası" suçlamasıyla 4'er yıl 6'şar ay hapse mahkum edilen "Bakur" filminin yönetmenleri Çayan Demirel ve Ertuğrul Mavioğlu hakkındaki hüküm, istinaf mahkemesi tarafından bozuldu. Dava, Batman 2. Ağır Ceza Mahkemesi'nde yeniden görülmeye başlandı. Yargılama sürüyor.

"Tweet atma suçu"

"Gezi iddianamesi" ile ilgili 20 Şubat 2019 tarihinde paylaştığı bir tweet gerekçe gösterilerek "kamu görevlisine alenen hakaret" ile suçlanan Die Welt muhabiri Deniz Yücel 354 gün hapis karşılığı 7 bin 80 TL adli para cezasına çarptırıldı.

"Dergi yayınlama suçu"

Demokratik Modernite Dergisi'nde yer alan yazılar nedeniyle derginin yöneticileri ve yazarlarına "örgüt propagandası", "Cumhurbaşkanına hakaret" ve "devleti aşağılamak" suçlamasıyla 3 ayrı dava açıldı. Yargılamalar sürüyor.

“Yazı yazma suçu”

Tokat’taki Keçeci Baba Dergahı’nın camiye çevrilmesi üzerine kaleme aldığı “İmamınızı da alıp gidin” başlıklı yazısı nedeniyle suçlanan Pir Sultan Abdal Kültür Derneği Kurucu Başkanı Murtaza Demir hakkında dava açıldı. Demir, “halkı kin ve düşmanlığa tahrik” suçlamasından beraat ederken, “Cumhurbaşkanına hakaret” suçlamasından 1 yıl 2 ay 17 gün hapse mahkum edildi.

“Barış çağrısı yapma suçu”

Türkiye’nin Afrin operasyonu sırasında 24 Ocak 2018’de yayınladıkları “Savaş bir halk sağlığı sorunudur” başlıklı açıklama nedeniyle Ankara 32. Ağır Ceza Mahkemesi tarafından “halkı kin ve düşmanlığa tahrik” suçlamasıyla hapis cezasına çarptırılan Türk Tabipleri Birliği (TTB) Merkez Konseyi üyesi 11 hekimin mahkumiyet kararı bozuldu. İstinaf mahkemesi, hekimlerin beraatine karar verdi.

“Hak savunucusu olma suçu”

2016 yılında sokağa çıkma yasakları döneminde Şırnak Cizre’de halka sağlık hizmeti sunmaya çalışırken öldürülen sağlıkçıların anısına Sağlık ve Sosyal Hizmet Emekçileri Sendikası (SES) tarafından hazırlanan “Siyaha Karşı Beyaz SES” belgesinde yer alan İzmir’de düzenlenen bir basın açıklamasında yaptığı konuşma nedeniyle “örgüt propagandası yapmak” ile suçlanan hak savunucusu Günseli Suna Kaya ilk duruşmada beraat etti.

İnsan Hakları Derneği (İHD) tarafından yapılan basın açıklamaları nedeniyle “terör örgütü propagandası yapmak” ile suçlanan İHD Ankara Şubesi Eş Başkanı Fatin Kanat’a dava açıldı. Kanat yargılama sonucunda beraat etti.

“Gökkuşağı bayrağı paylaşma suçu”

2020 İstanbul LGBTİ+ Onur Haftası’nda sosyal medya hesabı üzerinden “Bayrakları bayrak yapan velev ki ibnelerdir!” notuyla gökkuşağı bayrağı paylaşan Gazete Kadıköy Sorumlu Yazı İşleri Müdürü Semra Çelebi hakkında “devletin egemenlik alametlerini alenen aşağılama” suçlamasıyla dava açıldı. Gazetecinin yargılanmasına 2023’te başlanacak.

“Deniz Poyraz açıklamasına katılmak suçu”

HDP İzmir İl Örgütü binasına düzenlenen saldırıda katledilen Deniz Poyraz için Mersin’de yapılan açıklamaya katılan bir yurttaş hakkında taşınan pankart ve dövizler ile atılan sloganlar suç delili olarak gösterilerek “örgüt propagandası” iddiasıyla dava açıldı.

“Barış paylaşımı yapma suçu”

2016 yılında İstanbul’da düzenlenen bombalı saldırı sonrası gazeteci İrfan Aktan’ın barış talebini öne çıkardığı “İntikamın intikamının intikamı” başlıklı yazısını paylaştığı için yargılanan Kader Duman “suçu ve suçluyu övmek” iddiasıyla mahkum edildi.

“Savcı atamalarıyla ilgili haber yapma suçu”

Gerçek Gündem haber portalı Sorumlu Yazı İşleri Müdürü Faruk Eren ve editör Furkan Karabay, Antalya Adliyesi’nde yapılan görevlendirmeler ve yargı kulislerinde konuşulanlarla ilgili yayınlanan “Yargıda ‘Antalya’ operasyonunda ‘İstanbul’ ayrıntısı: Atanan savcılar neyin göstergesi?” başlıklı haber nedeniyle “kamu görevlisine hakaret”le suçlanarak 2’şer yıl 3’er ay hapse mahkum edildiler.

“Mafya-devlet ilişkisini yazma suçu”

BirGün gazetesinin 25 Mayıs 2021 tarihinde “Çetelerin İktidarı” başlığıyla yayınlanan Pazar eki nedeniyle yargılanan gazetenin Politika Editörü Mehmet Emin Kurnaz, “Cumhurbaşkanına hakaret” ve “kamu görevlisine hakaret” suçlamalarından ayrı ayrı 11 ay 20 gün hapis cezasına mahkum edildi.

“Haber paylaşma suçu”

Paylaştığı haberler ve fotoğraflar nedeniyle “örgüt propagandası” iddiasıyla yargılanıp beraat eden gazeteci Selda Manduz, istinaf mahkemesinin bozma kararı sonrası Kars 2. Ağır Ceza Mahkemesi’nde yeniden yargılandığı davada 1 yıl 6 ay hapse mahkum edildi.

“Röportaj yapma suçu”

Diyarbakır’ın Sur ilçesinde sokağa çıkma yasakları döneminde yaptığı röportajlar nedeniyle gazeteci Nurcan Yalçın hakkında dava açıldı. Gazeteci davanın üçüncü duruşmasında “örgüte bilerek ve isteyerek yardım etmek” suçlamasıyla 2 yıl 6 ay hapse mahkum edildi.

“Röportaj verme suçu”

Rize’de Haziran ayında sosyal medyada yayınlanan bir sokak röportajında ekonominin kötü gidişinden, zamlardan, çifte maaş alan bürokratlardan dolayı iktidarı eleştiren yurttaş gözaltına alındı ve “Cumhurbaşkanına hakaret” ile suçlandı. Açılan dava ilk duruşmada beraatle sonuçlandı.

“Gazeteci olma suçu”

Suriye’nin kuzeyinde yaptığı gazetecilik faaliyeti gerekçe gösterilerek yargılanan gazeteci Hayri Demir “örgüt üyeliği” suçlamasından beraat ederken, sosyal medya hesabından paylaştığı bir şarkı ve bir belgesel nedeni ile “örgüt propagandası” suçundan 2 yıl 9 ay 22 gün hapse mahkum edildi.

“Peker’in iddialarını haberleştirme suçu”

Mafya lideri Sedat Peker’in Cumhurbaşkanı Erdoğan’ın damadı eski Bakan Berat Albayrak’ın abisi olan Turkuvaz Medya’nın sahibi Serhat Albayrak hakkındaki iddialarıyla ilgili haberler nedeniyle Evrensel ve Yeni Yaşam gazetelerinin yöneticilerine iki ayrı dava açıldı.

“Retweet atma suçu”

HDP İzmir İl Örgütü binasına düzenlenen saldırıda katledilen Deniz Poyraz’ın babası Abdulilah Poyraz’a dava açılmasıyla ilgili Deniz Poyraz Davası hesabından paylaşılan tweeti retweet edenler hakkında dava açıldı. İzmir Cumhuriyet Başsavcılığı tarafından hazırlanan iddianamede; HDP ilçe yöneticileri, insan hakları savunucuları, kurum temsilcileri, avukatlar ve gazetecilerin bulunduğu 37 kişi “terörle mücadelede görev almış kişileri hedef göstermek” ile suçlanıyorlar.

“Kanal İstanbul’u protesto etme suçu”

Kanal İstanbul projesine karşı düzenlenen eylemin engellenmesi üzerine yaptığı konuşma nedeniyle Halkevleri MYK üyesi Rüya Kurtuluş’a “Cumhurbaşkanına hakaret”ten dava açıldı. Sonuçlanan davada Kurtuluş 1 yıl hapse mahkum edildi.

“Avukat olma suçu”

Manisa’nın Salihli ilçesine bağlı Çapaklı köyünde yapılmak istenen biyogaz santraline karşı direnen köylülerin avukatı Seçil Ege hakkında 2020 yılında yapılan oturma eylemleri nedeniyle “2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu’na muhalefet” suçlamasıyla dava açıldı. Yargılama 2023 yılında sürüyor.

“Çevre aktivisti olma suçu”

Yargı kararlarına rağmen Sinpaş Grup’un Muğla Marmaris Kızılbük koyunda yapımına devam ettiği inşaatlara karşı mücadele eden doğa ve yaşam savunucularından Marmaris Kent Konseyi Başkanı ve Marmaris Ekolojik Mücadele Komitesi üyesi Ufuk Beytekin’e şirket tarafından tazminat davası açıldı.

“Canlı kalkan olma suçu”

Çatışmaların son bulması için 2015’te Batman’da düzenlenen “canlı kalkan eylemini” takip eden gazeteci Engin Eren, “örgüte yardım” suçlamasıyla 3 yıl 1 ay 15 gün hapse mahkum edildi. Dava kapsamında gazeteciyle birlikte yargılanan 31 kişiden 29’u aynı suçlamayla aynı cezaya çarptırılırken, 2 sanık da “örgüt üyeliği” suçlamasıyla 6 yıl 3 ay hapse mahkum edildi.

“Kayyım belediyeyle ilgili haber yapma suçu”

JinNews Van muhabiri Zelal Tunç, 13 Mayıs 2019’da yayımlanan “4 milyon 500 bin TL karşılığında peşkeş çektiği Muradiye Şelalesi kaderine terk edildi” başlıklı haberi nedeniyle dönemin Muradiye Belediyesi kayyımı Erkan Savar’ın şikayeti üzerine açılan davanın ilk duruşmasında “kamu görevlisine hakaret” iddiasıyla 8 ay 22 gün hapse mahkum edildi.

“Kanun değişikliği ile ilgili haber yapma suçu”

Çevre Kanunu’nda yapılan değişiklikte Emine Erdoğan’ın himayesinde kurulan Çevre Ajansı Başkanlığı’na kıyılarda ihale yetkisi verilmesinin önünü açacak olan düzenlemeye ilişkin BirGün gazetesinde yayınlanan ve “Emine Erdoğan’ın itibarını zedelediği” gerekçesiyle erişime engellenen haber nedeniyle gazetenin editörü Gökay Başcan hakkında dava açıldı.

“Linç girişimine tepki gösterme suçu”

Halk müziği sanatçısı Kutsal Evcimen’e, CHP lideri Kılıçdaroğlu’nun uğradığı linç girişimine ve iktidarın İBB Başkanı Ekrem İmamoğlu’nu hedef alan açıklamalarına tepki gösterdiği sosyal medya paylaşımları gerekçe gösterilerek “Cumhurbaşkanı ve İçişleri Bakanına hakaret” ettiği iddiasıyla dava açıldı.

“Slogan atma suçu”

Devrimci İşçi Sendikaları Konfederasyonu’nun (DİSK) 12 Şubat 2016’da düzenlenen 15. Genel Kurulu’nda atılan “Hırsız, katil Erdoğan” sloganı nedeniyle yargılanan ve aralarında Halkevleri Genel Başkan Yardımcısı Zeynep Çelik’in de bulunduğu 11 kişi “Cumhurbaşkanına hakaret” suçlamasıyla 11 ay 20’şer gün hapse mahkum edildiler.

“Konser verme suçu”

“Örgüt flaması ve pankartı altında konser verdiği” gerekçesiyle tutuklanan ve dosya kapsamında 3 ay cezaevinde kalan sanatçı Şenol Akdağ’ın “örgüt propagandası” iddiasıyla yargılandığı dava beraatle sonuçlandı.

“Konser afişi paylaşma suçu”

Müzişyen Erdal Bayrakoğlu hakkında; konser afişleri, Grup Yorum’la birlikte seslendirdiği şarkıya ilişkin çıkan haberler ile eylem etkinlik duyurularını içeren sosyal medya paylaşımları nedeniyle “örgüt propagandası” suçlamasıyla dava açıldı. Yargılama beraatle sonuçlandı.

“Kaymakama tepki gösterme suçu”

Düzgün Baba Cemevi’ne farklı gerekçelerle idari para cezaları kesilmesini ve Nazimiye Kaymakamı Uğur Tutkan’ın silahlı kolluk eşliğinde cemevi önünde fotoğraf çekirtmesini sosyal medya paylaşımıyla eleştirdiği için “kamu görevlisine hakaret” ile suçlanan yazar Cafer Solgun’a dava açıldı. Davanın ikinci duruşması 23 Şubat 2023’te görülecek.

“Katliamda hayatını kaybedenleri anma suçu”

2019 yılında, İstanbul Kadıköy’de Suruç Katliamı’nın 4. yılında düzenlenen anmada darp edilerek gözaltına alınan 22 kişi, “2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu’na muhalefet” suçlamasıyla 1’er yıl 3’er ay hapse mahkum edildiler.

2020 yılında katliamın yıldönümünde İstanbul’da düzenlenen anmalarda gözaltına alınan toplam 120 kişi hakkında da “2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu’na muhalefet” suçlamasıyla iki ayrı dava açıldı. Yargılamalar 2023 yılında başlayacak.

“Doğayı savunma suçu”

40 yıldır yarattığı ekolojik sorunlarla gündemden düşmeyen Muğla’nın Yatağan ilçesinde faaliyet gösteren Yatağan Termik Enerji Üretim Şirketi, Yatağan Yeşil Yaşam Derneği Başkanı Kazım Erol hakkında 1 milyon TL’lik manevi tazminat davası açtı. Mahkeme davayı 6 ay sonra reddetti.

“Avukat olma suçu”

Ekim ayında düzenlenen İzmir Barosu Olağan Genel Kurulu’nda Özgürlük için Hukukçular Derneği adına yaptığı konuşmada, Türk Silahlı Kuvvetleri’nin sınır ötesi operasyonlarda kimyasal silah kullandığı yönündeki iddiaları gündeme getirmesi ve “Jin, jıyan, azadi” sloganı atması nedeniyle hedef gösterilerek gözaltına alınan avukat Aryen Turan hakkında “örgüt üyeliği” iddiasıyla dava açıldı.

“Mahkemede savunma yapma suçu”

Yargılandığı bir dava kapsamında mahkemede yaptığı savunmada dönemin Ankara Cumhuriyet Başsavcısı Yüksel Kocaman’ı “hedef gösterdiği” iddiasıyla yargılanan HDP’nin eski Eş Genel Başkanı Demirtaş, “terörle mücadelede görev alan kamu görevlilerini hedef göstermek” suçlamasıyla 2 yıl 6 ay hapse mahkum edildi. Demirtaş, söz konusu dava kapsamında aynı suçlamayla daha önce de ceza almış ancak istinaf mahkemesi cezayı az bularak yeniden yargılanma kararı vermişti.

“Savcılıkta ifade verme suçu”

HDP eski Milletvekili Sırrı Süreyya Önder, 2016 yılında bir soruşturma kapsamında Diyarbakır Cumhuriyet Başsavcılığı’na verdiği ifadede kullandığı ifadeler gerekçe gösterilerek “Cumhurbaşkanına hakaret” suçlamasıyla yargılandığı davada 10 ay hapis cezasına çarptırıldı. Önder, bir başka soruşturma kapsamındaki ifadesi ve HDP’li milletvekillerin tutuklanmasıyla ilgili protestodaki konuşması nedeniyle de “devleti aşağılamak”la suçlanarak 5 ay hapis cezasına çarptırıldı.

“‘Erdoğan bana ödül verse almam’ deme suçu”

Oyuncu İlyas Salman, bir video röportajdaki sözleri nedeniyle iktidar medyası tarafından hedef gösterildi, hakkında dava açıldı, yargılandı ve beraat etti.

“Eylem yapma suçu”

Farklı şehirlerden gelerek Ankara’da yapmak istedikleri “Barınamıyoruz” eyleminin Valilik tarafından yasaklanmasıyla kent girişinde darp edilerek gözaltına alınan 46 üniversite öğrencisi ve eylemi takip eden 3 gazeteciye “2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu’na muhalefet” iddiasıyla dava açıldı. Yargılama 2023’te devam ediyor.

“Sokak sanatçısı olma suçu”

İzinsiz mahlaslı sokak sanatçısı yaptığı çizimler ve Twitter paylaşımları gerekçesiyle yargılandığı davada “Cumhurbaşkanına hakaret” suçundan 1 yıl 2 ay 27 gün hapse mahkum edildi, “devletin egemenlik alametlerini alenen aşağılamak” suçlamasından ise hakkında beraat kararı verildi.

“İçki içme suçu”

Kadir Gecesi’nde sosyal medya hesabından ‘Kadir gecesi özel, Rabbim kabul etsin’ ifadeleriyle içki masasından fotoğraf paylaşımı yapan yurttaş “toplumsal barışı bozmaya elverişli” paylaşımda bulunduğu ileri sürülerek dava açıldı. “Halkın bir kesiminin benimsediği değerleri alenen aşağılama” suçlamasıyla yargılanan yurttaş, 3 ay 22 gün hapse mahkum edildi.

“Gezi eylemlerine katılma suçu”

Gezi protestoları döneminde Adana’da düzenlenen eylemler nedeniyle açılan ve 9 yıl sonra sonuçlanan davada 12 yurttaş “örgüt üyeliği” ve “propaganda” suçlamalarından beraat ederken, 7’si “2911 sayılı Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu’na muhalefet” suçlamasıyla 2’şer yıl 5’er ay hapse mahkum edildiler.

Ankara’daki Gezi eylemleri nedeniyle “Toplantı ve Gösteri Yürüyüşleri Kanunu’na muhalefet”, “görevi yaptırmamak için direnme” ve “devletin egemenlik alametlerini alenen aşağılama” gibi suçlamalarla 2016 yılından bu yana yargılanan 26 kişiden biri hariç hepsi için “örgüt üyeliği”, “örgüt propagandası” suçlamasından beraat kararı verilirken, 23 kişi 10 ay ile 13 yıl 6 ay arasında değişen hapis cezalarına mahkum edildi. 3 kişi ise tüm suçlamalardan beraat etti.

“Valiyi eleştirmek suçu”

Van Valisini eleştirdiği “Vanspor öldü. Şehrin ekonomisi öldü. Sivil ve demokratik hayat öldü. Yerel basın öldü. Belediyecilik öldü. Geriye rüşvet, torpil, uyuşturucu, kumar, açlık, sefalet kaldı...” şeklindeki Twitter paylaşımı nedeniyle “kamu görevlisine hakaret” ile suçlanan gazeteci Oktay Candemir’e dava açıldı. Yargılama 2023’te devam ediyor. Ayrıca gazeteci hakkında, Van Büyükşehir Belediyesi’nin 2,5 milyon TL’lik araç kiralama ihalesinin usulsüz olduğuna ilişkin haberi ve 6-7 Eylül pogromunun yıldönümünde sosyal medya üzerinden yaptığı paylaşım nedeniyle iki ayrı soruşturma açıldı.

“Hakları için eylem yapma suçu”

İşverenin yüzde 8 zam teklifine karşı iş bırakma eylemi yapan Depo, Liman, Tersane ve Deniz İşçileri Sendikası (DGD-Sen) üyesi Migros işçilerinin eylemlerini sürdürdüğü şirketin İstanbul Esenyurt’ta bulunan deposuna polis TOMA ve gözaltı araçlarıyla girdi. Aralarında sendika yöneticilerinin de olduğu 150’yi aşkın işçi gözaltına alındı.

“Hakimin kanun tanımazlığını haberleştirme suçu”

İz Gazete Yazı İşleri Müdürü Yağız Barut, eşi ve çocuğunu şiddete maruz bıraktığı suçlamasıyla yargılanan İzmir 10. Ağır Ceza Hakimi Hacım Çiftçi’nin mahkemenin verdiği uzaklaştırma ve silahını teslim etme kararına uymaması ile ilgili haberi nedeniyle ifadeye çağrıldı.

“Adalet Nöbeti tutmak suçu”

Hasta ve infazı yakılan tutukluların durumuna dikkat çekmek için her hafta yapılan ve tutsak yakınlarının her seferinde polis şiddetiyle engellenerek gözaltına alındığı “Adalet Nöbeti” eylemlerine üç ayrı dava açıldı. Davalardan biri ilk duruşmada beraatle sonuçlanırken, iki davada yargılamalar 2023’te sürüyor.

“ÇHD’li avukat olma suçu”

Çağdaş Hukukçular Derneği (ÇHD) Genel Başkanı Selçuk Kozağaıçlı’nın da aralarında bulunduğu 3’ü tutuklu 22 avukatın, “terör örgütüne üye olmak veya yönetmek” ve “örgüt propagandası” suçlamalarıyla yargılandıkları davada karar açıklandı. Mahkeme; tutuklu yargılanan avukatlar Selçuk Kozağaıçlı ve Barkın Timtik’e 12’şer yıl, Oya Aslan’a 10 yıl 6 ay hapis cezası verdi. Nazan Betül Vangölü Kozağaıçlı, Güray Dağ, Efkân Bolaç, Serhan Arıkanoglu, Gülbin Aydın, Güçlü Sevimli, Sevgi Özer Sönmez’e 6’şar yıl 3’er ay hapis cezası verilen davada; Şükriye Erden, Özgür Yılmaz, Naciye Demir de “örgüt propagandası” iddiasıyla mahkum edildiler.

“Konuşma yapma suçu”

Yaptığı bir konuşma nedeniyle 2009 yılında “örgüt propagandası” iddiasıyla yargılanıp beraat eden HDP’li eski vekil Halil Aksoy, Yargıtay’ın bozma kararı sonrası yeniden yargılandığı davada 1 yıl hapse mahkum edildi.

“Alevi olma suçu”

Avrupa Alevi Birlikleri Konfederasyonu (AABK) Kurucu Başkanı Turgut Öker’e yine dava açıldı. Sosyal medya paylaşımları gerekçe gösterilerek hakkında “örgüt propagandası yapmak” ile suçlanan Öker, ilk duruşmada beraat etti.

“Kürtçe müzik dinleme suçu”

Aydın’da, HDP üyesi 11 kadın hakkında “örgüt üyeliği” ve “örgüt propagandası” iddialarıyla dava açıldı. İddianamede yapılan etkinlik ve basın açıklamaları ile medya organlarına verilen röportajlar suçlama konusu yapılırken etkinliklerde Kürtçe müzik dinlemek de suç delili olarak gösterildi.

“Kürt siyasetçi olma suçu”

Kürdistanî Parti (PAKURD) Genel Başkanı İbrahim Halil Baran, 2017 yılında sosyal medya paylaşımları ve köşe yazıları nedeniyle gözaltına alındığı soruşturmaya ilişkin davada 2 yıl 7 ay hapis cezasına çarptırıldı.

“Cemvine yer tahsis etme suçu”

2015 yılında Diyarbakır’da Pir Sultan Abdal Kültür Derneği’ne cemevi açılması için yer tahsis eden dönemin Diyarbakır Büyükşehir Belediyesi Başkanı Osman Baydemir ile 53 belediye meclis üyesi ve encümeni “görevi kötüye kullanmak” ile suçlandı.

“Maraş katliamıyla ilgili paylaşım yapma suçu”

Maraş katliamının tanıkları ile yaptığı röportaj ve sosyal medyada paylaştığı haberler nedeniyle “halkı kin ve düşmanlığa tahrik” ile suçlanan gazeteci Hayri Tunç’a dava açıldı. Sonuçlanan davada gazeteci beraat etti.

“Demirtaş tişörtü giyme suçu”

Van’da HDP eski Eş Genel Başkanı Demirtaş’ın fotoğrafının üzerinde olduğu tişörtü bahane eden polisler, anne ve çocuğunu gözaltına aldı. Polise tepki gösteren çevredeki 6 yurttaş da gözaltına alındı.

Diyarbakır’ın Ergani ilçesinde de katıldığı konserde Demirtaş’ın fotoğrafının bulunduğu tişörtü giydiği gerekçesiyle 17 yaşındaki bir çocuk hakkında “suçu ve suçluyu övmek” iddiasıyla soruşturma açıldı.

“Newroz’da şal sallama suçu”

Hatay’da Newroz kutlamalarında sarı, kırmızı ve yeşil renkli şal taşıdıkları iddiasıyla iki yurttaş hakkında iki ayrı dava açıldı. Davaların biri 10 ay hapis cezasıyla sonuçlanırken diğerindeki yargılama sürüyor.

“Sahte erişim engelleri kararlarını ifşa etme suçu”

Haber sitelerine gönderilen “sahte erişim engeli” kararlarını gündeme getiren bilişim hukuku uzmanı hak savunucusu Prof. Dr. Yaman Akdeniz’in tweetleri ve konu ile ilgili haberlerden oluşan 142 internet içeriğine Gaziantep 2. Sulh Ceza Hakimliği tarafından erişim engeli getirildi.

“Kuran meali yazma suçu”

Nöroloji alanında önemli çalışmalara imza atmış ve aynı zamanda araştırma-inceleme kategorilerinde eserler kaleme alan Prof. Dr. Gazi Özdemir’in “Allah’ın Tek Dini İslam’a Son Davet - Kuran Akıcı Anlamı Türkçesi ve Öğretici Güncel Yorumları İle” isimli kitabı Diyanet İşleri Başkanlığı’nın talebiyle İstanbul 5. Sulh Ceza Hakimliği tarafından toplatıldı.

“Animasyon çizimi yapma suçu”

Yusuf Kayaalp isimli YouTuber hakkında, yayınladığı videoda kullandığı Erdoğan animasyonu sebebiyle “Cumhurbaşkanına hakaret” soruşturması açıldı.

GİDİŞİN OLSUN, DÖNÜŞÜN OLMASIN

Kabus gibi bir yıld 2022.

Eski deyimle her şeyin “şirazesinden çıktığı”, zaten hiçbir zaman bağımsız ve tarafsız olamamış yargının -Erdoğan’ın uymadığı ve saygı da duymadığı- AIHM ve AYM kararlarını yok saydığı, ne idüğü belirsiz “gizli tanık” suçlamalarından başka hiçbir kanıt ve tanık olmadığı halde insanların -usul yasasının gereklerini bile ciddiye almayan- yargılamalarla yıllarca hapse mahkum edildiği bir yıl.

Öte yandan -diploması kendinden menkul- ekonomist Erdoğan’ın “Yüksek faiz sebep, enflasyon sonuçtur” şeklindeki dahiyane teorisi yüzünden dolar-lira dengesi de, çarşı-pazar da şirazesinden çıktı. Yıllık enflasyon, yalancılar şahı TÜİK’e (Türkiye İstatistik Kurumuna) göre %64, ANAG’a (Bağımsız ekonomistlere) göre %138; İstanbul Ticaret Odası’na göre ise İstanbul’da %93. Belki Yozgat’ta, Sinop’ta, Osmaniye’de daha düşük olabilir ama ben İstanbul’da yaşıyorum; yaşadığım gerçek, TÜİK’in yalanlarıyla uyuşmuyor.

Devlet bu sayıları düşük gösteriyor ki, asgari ücret tesbitinden memur-emekli maaşlarına varıncaya kadar yapılacak arttırmaları da ucuza kapatabilsin. Ama öte yandan bu kriterler, şu işe bu hizmete, filanca ürüne zam yaparken hiç de uygulanmıyor. Oralarda RTE kriterleri geçerli.

Çalışanı, memuru, emekliyi açlık sınırının altında yaşamaya mecbur eden bu yapı, beşli müteahhit çetesine hiç geçerli değil. Uçulmayan havaalanları için, geçilmeyen köprü ve otoyollar için devlet kasasından -yani hepimizin cebinden- ödenen haraçlar da cabası.

Sonuç? Cari açık azalmıyor, artıyor. Her yeni doğan çocuk, 1.600 dolar borçla geliyor dünyaya.

2023 seçim yılı. Bütün bu olumsuzluklar seçmen tercihi yansımaz mı? Yansıyor tabii.

Tayyip-Devlet ikilisinin desteği düştükçe düşüyor kamuoyu yoklamalarında.

Bunları hiç kuşkusuz bizden önce gören Tayyip beyin hırçınlığı boşuna mı?

Aralarında büyük görüş ayrılıkları olan 6 siyasi partinin bir masa etrafında toplanabilmesi, doğal ilkesizliklerine rağmen tabii ki önemli ve Tayyip beyin uykularını kaçırıyor.

Ama -öyle ya da böyle- hem saltanat sistemine son vermek hem de kalıcı bir değişiklik yapabilmek için toplam oyları yetmiyor. Oyu anketlerde %10 civarında görünen -ama bence %15'ten aşağı olmayan- HDP'nin desteğine muhtaçlar. Ne garip ki, HDP onlara muhtaç gibi davranıyorlar. Bu arada, sanki Edirne'de hapisanede değil de miting meydanlarındaymış gibi, bir an durmadan siyasetin içinde olan Selahattin Demirtaş'ın hakkını teslim etmeliyiz.

Ne olacak 2023'te, neler umabiliriz?

Geleceğimizden umudumu hiçbir zaman kesmedim.

Türkiye'ye telefon açtığımızda karşımızdakini sesindeki korkuyu duymaktan korktuğumuz için telefondan bile korktuğumuz 1981 yılında bile...

Bir gün gelip bir siyasi parti liderinin Cumhurbaşkanı'na "Sen, Kenan Evren kafalısın" diyeceği o zaman kimin aklına gelirdi?

Geleceğimizden umudumu şu an da kesmiyorum.

Türkiye toplumunun iç dinamikleri böyle deli gömleklerine sığmıyor çünkü.

Ama yakın geleceğimizin pek güzel olmayabileceği de aşîkar.

Tayyip-Devlet ikilisinin kaybetmemek için yapmayacağı şey yok.

Her türlü hile mübah, yaşasın Yüksek Seçim Kurulu, yaşasın Hakimler ve Savcılar Kurulu.

Bir futbol maçını şike ile kazanmak için en kestirme yol ne olabilir?

Tabii ki hakemi satın almak.

Taca çıkan topa penaltı kararı verebiliyorsa iş orada biter.

"Yok artık deve" filan demeyin.

Referandumda oy verme devam ederken "Mühürsüz oyları da kabul edeceğiz" denmedi mi?

İlk iş yargıyı fethetmek idi, Tayyip Sultan da oradan başladı.

Uzatmayayım.

2023 bir dönüm yılı.

Bu dönemeci de döneceğiz. Zor da olsa, acılı da olsa.

Hepimize kolay gelsin.

Şanar YURDATAPAN